

EL MIRALL

Núm. 175

3 EUR

Reportatge

*La Federació
Llull agafa
embranzida*

• • •

Cent raons...

*El compliment
de la llei*

• • •

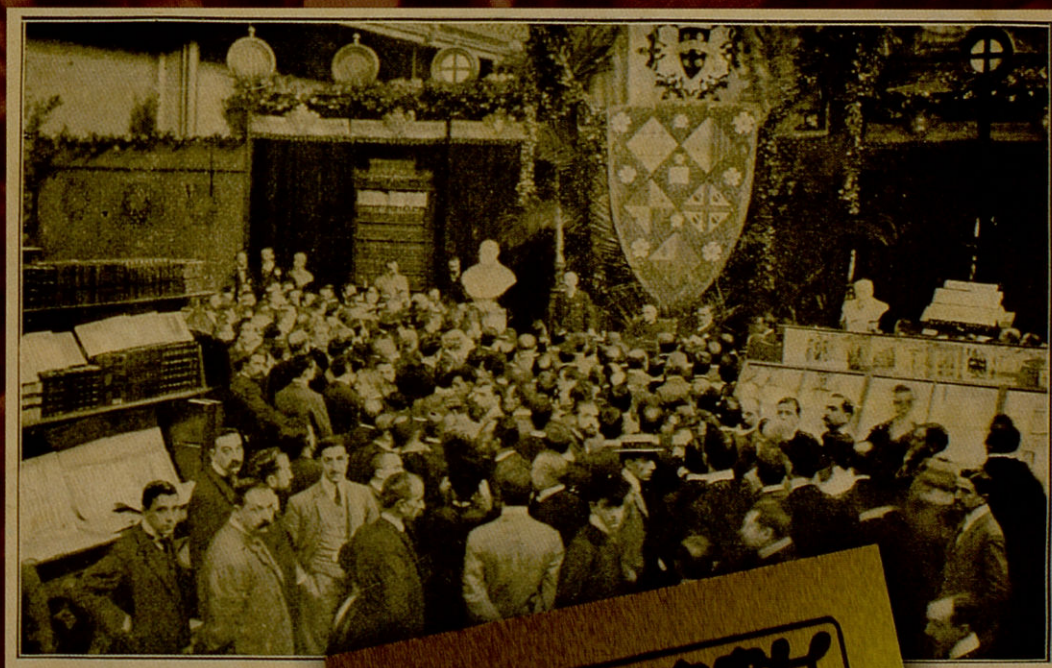
Nit de la Cultura

*L'Obra Cultural
Balear omple
l'Auditori d'Alcúdia
i homenatja
Miquel Àngel Riera*

• • •

Itineraris

*La mola
de Planícia*

Dossier

*Cent anys del I Congrés Internacional
de la Llengua Catalana*

AJUDAM A IMPULSAR "SA NOSTRA"

cultura

LA CULTURA IDENTIFICA ELS POBLES, ELS UNEIX
I ESTABLEIX VINCLES ENTRE LES PERSONES. LA
CULTURA ÉS UN LLENGUATGE UNIVERSAL QUE ENS
SERVEIX PER CREAR UNA CONVIVÈNCIA MILLOR.
PER AIXÒ, "SA NOSTRA" IMPULSA INICIATIVES I
PROJECTES PER CONVERTIR LES ILLES BALEARS
EN UN REFERENT CULTURAL.

"SA NOSTRA"

CAIXA DE BALEARS

EL MIRALL

EL MIRALL

REVISTA CULTURAL
Desembre de 2006 · Núm. 175

Edita:
OBRA CULTURAL BALEAR

Publica:
Associació EL MIRALL
C/ del Pare Bartomeu Pou, 31, bxs.
07003 Palma

Adreça electrònica:
<http://www.ocb.cat>
elmirall@ocb.cat

President:
Jaume Lladó

Director:
Josep Melià

Cap de redacció:
Pere Bueno

Consell editorial:
Jaume Lladó
Josep Melià
Mateu Morro
Pere Bueno
Pere Mari
Andreu Caballero

Publicitat:
Santi Adrover

Producció, administració
i publicitat:
Tel.: 971 72 59 37
Telefax: 971 71 93 85
Apartat de correus 179
07080 Palma

Delegació a Barcelona:
Omnium Cultural
C/ de la Diputació, 276 pral.
08009 Barcelona

Delegació a València:
Acció Cultural del País Valencià
C/ del Baró de Càrcer, 37
46001 València

Els articles publicats en
aquesta revista expressen
únicament l'opinió
dels autors.

Disseny
Marco Spinazzola

Maquetació i fotocomposició
Ecogràfic

Universitat de les
Illes Balears
Impressió
Xisco Arts Gràfiques
Serc/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Docum Tel. 971 475754

Edifici Guillem Cifre
de Carles
Dipòsit legal
PM 10-1987

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5107334356

EDITORIAL

EFEMÉRIDES DE RECORD IMPRESCINDIBLE

4

DOSSIER

CENT ANYS DEL I CONGRÉS INTERNACIONAL DE LA LLENGUA CATALANA

5

NIT DE LA CULTURA

MACIÀ JOSEP CALAFAT BELLVER

21

MISCEL·LÀNIA

JAUME LLADÓ

30

CENT RAONS PER PRESERVAR LES TRAMES MEDIEVALS

ANGEL F. GENÉ. EL COMPLIMENT DE LA LLEI

32

EL SEMÀFOR

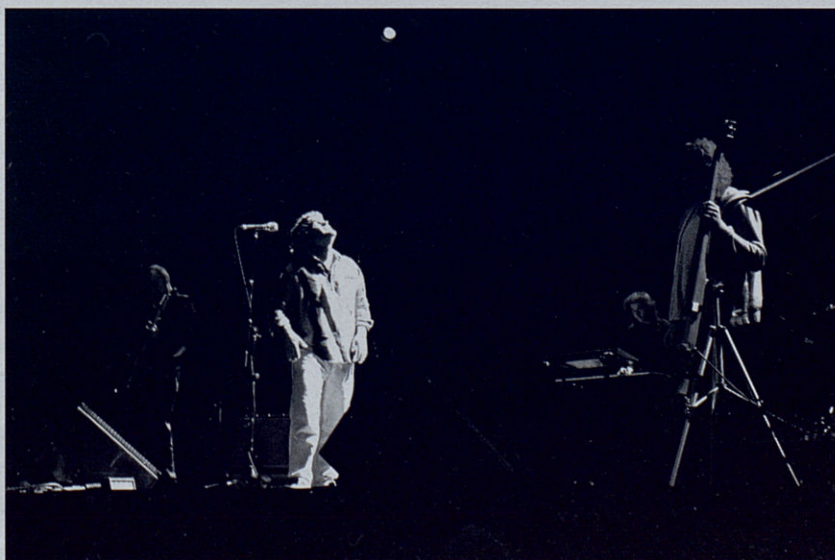
OFICINA DELS DRETS LINGÜÍSTICS.

35

ITINERARIS

GASPAR VALERO. LA MOLA DE PLANÍCIA

36

Efemèrides de record imprescindible

Editorial

L'any 2006 ha acabat. Ha fet una quantitat rodona d'anys que es varen produir fets i efemèrides importants per a la llengua i cultura catalanes, per a l'idioma i la identitat dels ciutadans de les Illes Balears. Cent anys del Primer Congrés de Internacional la Llengua Catalana i vint anys del Segon Congrés i de l'aprovació de la Llei de normalització lingüística de les Illes Balears no són coses anecdòtiques ni de les que ens puguem desentendre.

Els congressos de llengua catalana, sobretot el primer, van resultar uns instruments cabdals per aconseguir normativitzar un parlar necessitat d'un estàndard i d'un llenguatge formal. S'havia d'aconseguir establir unes regles que permetessin ensenyar i aprendre la llengua pròpia de catalans, valencians i balears. Aquesta fou una tasca reeixida en un context que no era fàcil per sortir-ne amb èxit. Tan mancats com estam d'autoorgull i de fites que ens demostrin la nostra pròpia vàlua, la renaixença i la normativització de l'idioma haurien de constituir gran símbols de la recuperació de la nostra personalitat col·lectiva.

Amb relació a la Llei de normalització el panorama hauria de ser encara més engrescador. L'assoliment de l'autonomia, el retorn d'un cert autogovern, la possibilitat de prestigiar la nostra llengua i cultura eren elements indissociables de la transició i de l'estat autonòmic. La Llei suposava una fita, una fita que en absolut es podia entendre com el final del trajecte sinó com el començament d'un camí que ens conduiria de la normalització a la normalitat. La veritat però, és que aquest procés no s'ha produït almanco en les dimensions i amb les característiques que molts pensaven i desitjaven. La Llei de normalització no s'ha aplicat prou i ha estat vulnerada amb massa freqüència. Ningú amb aquest norma a la mà pot entendre tota la política de polemització del català que s'amaga darrera el Decret Fiol o darrera la teòrica lliure elecció de llengua per part dels pares. Ningú amb aquesta norma vigent pot entendre com la posada en funcionament d'uns mitjans de comunicació públics ignoren i maltracten el nostre patrimoni lingüístic.

El temps transcorregut no ha aclarit la nostra situació. Certament s'han produït avenços com és l'entrada de la llengua a l'escola. També s'han produït retrocessos com és que hi ha segments importants de la població que viuen al marge dels nostres trets d'identitat històrics. Tanmateix, el que s'ha produït de manera innegable és que el panorama s'ha fet molt més complex. Fa una sèrie de decennis el plantejament era simple, ara el plantejament és complicat. Hem passat d'una societat inconscient majoritàriament catalanoparlant amb una minoria castellanoparlant a una societat amb una enorme diversitat lingüística i cultural i on sembla que el referent hegemònic no és la llengua del país sinó la llengua de l'estat. La naturalització al lloc d'acollida moltes vegades es fa sense que el català sigui l'instrument bàsic i preeminent.

Des d'EL MIRALL consideram que no podem acabar aquest 2006 sense dedicar la nostra atenció a unes efemèrides que ens han d'omplir de coratge per enfrontar aquesta realitat complexa que ja està instal·lada dins les nostres fronteres. L'empenta de les dones i els homes que varen fer possible iniciatives tan positives per a la pervivència de la nostra identitat ens ha de donar llum dins aquest repte difícil de redreçar la nostra situació com a nacionalitat. L'homenatge i la gratitud, totalment imprescindibles, s'han d'acompanyar de la conveniència d'agafar mostra i exemple d'aquelles persones compromeses que també en circumstàncies adverses varen saber fer la seva aportació per tirar endavant.

Cent anys del I Congrés Internacional de la Llengua Catalana

Dossier

COMMEMORACIÓ

// CONGRÉS IN-
TERNACIO-
NAL DE LA
LLENGUA
CATALANA
MCMVI **86**

1906-1986-2006

Què devem al I Congrés Internacional de la Llengua Catalana

ANTONI L. ALOMAR I CANYELLES

Un cop assolits al Principat de Catalunya una part important dels objectius inicials de la Renaixença, sobretot el recobriment de l'autoestima nacional d'una part de la classe alta i de la majoria de la classe mitjana, a través de la literatura culta, es féu evident la seva insuficiència i esdevingué cada cop més inacceptable la política anticatalana de l'Estat espanyol

Aleshores els modernistes de l'editorial i la revista *L'Avenç* dins els seus plans de normalització i modernització nacional europeista, planificaren la fixació del model de llengua catalana moderna, entesa ja com a llengua nacional, a través de la difusió de les seves propostes lingüístiques en un cicle de conferències que durà del gener de 1890 fins al desembre del 1892 i on Pompeu Fabra, el futur codificador definitiu de la llengua, s'incorporà després de la primera etapa.

Mentrestant, Antoni M. Alcover, a Mallorca, que havia començat dedicant-se, com havia fet Aguiló, a l'aplec de la narrativa popular, s'havia convertit en el promotor d'un gran moviment nacional per a l'elaboració del diccionari exhaustiu de la llengua catalana, que havia d'incloure la llengua antiga, la dialectal, els sociolectes i els registres i també els llenguatges d'especialitat o científicotècnics. Alcover, també hereu intel·lectual d'Aguiló, sobretot a través de Tomàs Aguiló, s'hagué de plantejar el model de llengua de les definicions del diccionari i el preocupà sobretot la sintaxi, per la qual cosa proposà la celebració d'un congrés d'aquesta matèria.

El 18 de gener de 1904 proposà la celebració d'un Congrés de Sintaxi Catalana al *Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana* i el 25 de gener l'anuncià a Barcelona, a l'Ateneu Barcelonès, aleshores presidit per Joan Maragall. El lingüista alemany Bernhard Schädel, el principal orientador d'Alcover en l'elaboració del diccionari, li recomanà d'ampliar la temàtica del congrés a tota la gra-

màtica, per la manca d'especialistes que poguessin elaborar ponències i presentar comunicacions només sobre sintaxi. Mentrestant el congrés havia pres tanta volada que calia celebrar-lo i es decidí ampliar-ne la matèria a tot el que tingués relació amb el català. L'objectiu era ara impulsar l'estudi de la llengua per a compensar la manca d'especialistes al país.

El primer document oficial del Congrés fou equivalent a la Llettra de Convit que havia encetat la campanya pública per a l'elaboració del Diccionari i aparegué el febrer de 1905.

Alcover cada vegada tenia més protagonisme públic, com l'hi reconegué qui li posà un petard de dinamita a casa seva just abans del Congrés. També l'hi reconegueren els organitzadors dels Jocs Florals de Barcelona, que el nomenaren mantenidor aquell any, tot posant-li a l'abast una altra important tribuna de difusió. Aquell any Alcover encara protagonitzà una altra important iniciativa nacional amb la represa de l'edició de les obres de Ramon Llull, per a la qual s'endeutà.

La transcendència del congrés fou entesa pel món cultural català i pels capdavaners en el recobriment nacional, com ho demostra la seva implicació en l'organització. A més d'Antoni M. Alcover, en la comissió tècnica del Congrés hi hagué Jaume Massó i Torrents, editor, fundador de *L'Avenç*; Joaquim Cases-Carbó, que lingüísticament coincidí en molts aspectes amb Fabra, gran coneixedor per això dels Pirineus com a capdavaner de l'excursionisme científic català i organitza-

PRIMER CONGRÉS INTERNACIONAL DE LA LLENGVA CATALANA

TARJETA OFICIAL
DEL CONGRÉS

aixecat i parla.

dor de la Biblioteca de Catalunya amb Prat de la Riba; Josep Pijoan, "frenètic agitador intel·lectual", segons Pla, arquitecte, descobridor i difusor internacional dels frescos romànics pirinencs, futur col·laborador íntim de Prat de la Riba en la creació de l'Institut d'Estudis Catalans; i Antoni Rubió i Lluch, fill de Joaquim Rubió i Ors, historiador, catedràtic dels Estudis Universitaris Catalans, primer president de l'IEC. Amb aquelles persones, el Congrés anava tan encarrilat que el mateix 1906, Alcover pogué anar-se'n, tot l'agost i mig setembre, a una expedició lingüística de treball de camp pels Pirineus amb Bernhard Schädel. El Congrés esdevingué, doncs, una gran manifestació de patriotisme, com ho era el moviment popular i nacional endegat per Antoni M. Alcover per a l'arreglaga del lèxic català, i tot un seguit d'iniciatives col·lectives civils més, de gran difusió popular, entre les quals cal situar-lo, com les activitats dels centres d'excursio-

nisme científic popular, els ateneus i corals populars, el Primer Congrés Universitari Català, els Estudis Universitaris Catalans, els congressos de juristes catalans, la fundació de l'influent Centre de Dependents de Comerç, el CADCI, que representava el catalanisme de les classes mitjanes-baixes i que gosava escriure en català al govern espanyol; una nova escola de magisteri, l'Escola de Mestres, paral·lela a l'oficial i amb mètodes d'avantguarda i mestres voluntaris de categoria, com Frederic Rahola, Josep Carner o Josep Pijoan, precedent de l'escola de la Mancomunitat, etc., activitats indicatives d'un moment d'efervescència nacional i popular, encetada amb la Renaixença i continuada pel Modernisme, del qual formaven part, un ambient d'engrescament social que fou destacat aleshores per Miquel dels Sants Oliver com a protagonista d'una transformació nacional.

La gran participació social en el

Congrés es pogué veure tant en l'ambient d'euforia patriòtica en les sessions no acadèmiques del Congrés com en el nombre de congressistes i en la manca de qualificació lingüística tècnica de la majoria. N'hi hagué 3.080 i haurien pogut ser 2.000 més si s'haguessin acceptat les incripcions fora de termini, en part promogudes pels fets polítics que s'esdevingueren poc abans de les dates previstes de celebració del Congrés, i que en comportaren l'ajornament del desembre de 2005 a l'octubre de 2006. D'altra banda, la procedència geogràfica dels congressistes fou un índex del grau de recobriment nacional a cada territori des de la Renaixença i, immediatament, de la popularitat de la campanya d'Alcover pel Diccionari, perquè hi hagué sols 9 congressistes del País Valencià, però molt simbòlics (entre ells Teodor Llorente, patriarca de la Renaixença al País Valencià, Lo Rat Penat i el grup nacionalista València Nova); 196 de les Illes Balears (preveres una

mica més de la meitat de la representació de Mallorca i dos terços de l'eivissenca), 13 de la Catalunya Nord, 762 de la Catalunya Sud, sense Barcelona, 2.124 de Barcelona; 16 d'Espanya, 46 estrangers de fora Espanya. Hi participaren 101 entitats com a socis efectius, 6 congressistes honoraris i 38 de protectors.

El nivell científic fou proporcionat per l'assessorament de Bernhard Schädel a Alcover en l'organització i estructuració de les àrees i per la participació de 13 professors universitaris estrangers més, tots congressistes honoraris. Aquesta participació compensà la desconexió de la universitat espanyola de la realitat lingüística catalana des de Felip V, la qual havia fet que la majoria dels representants catalans fossin fins a un cert punt autodidactes, començant pels mateixos Antoni M. Alcover i Pompeu Fabra.

El nivell científic del Congrés es pot veure en els temes tractats, sovint amb estudis capdavanters, entre els quals cal citar l'aportació de Fabra, amb un conjunt d'assajos ortogràfics dels més interessants que formulà i el primer mapa de la llengua catalana i el primer estudi demogràfic obres del manacorí Joan Aguiló. S'hi presentaren 6 comunicacions sobre demografia, extensió i fronteres del domini lingüístic, 6 de dialectologia (alguerès, pal·larès, ribagorçà, valencià, rossellonès, etc.), 6 d'història social de la llengua; 3 sobre contacte entre llengües (anglicismes del menorquí, gal·licismes del rossellonès, italianismes i sardismes de l'alguerès), 7 de gramàtica històrica, 4 de fonètica, prosòdia i mètrica, 5 de morfologia, 8 de sintaxi, 2 de lexicografia, 7 d'ortografia, 4 de didàctica, 1 de propostes per al foment de l'estudi del català, 10 de sociolingüística (7 sobre normalització lingüística i 6 sobre registres i tecnolèctes: jurídic, de l'arquitectura, de la medicina, de la filosofia), 9 sobre criteris d'estan-

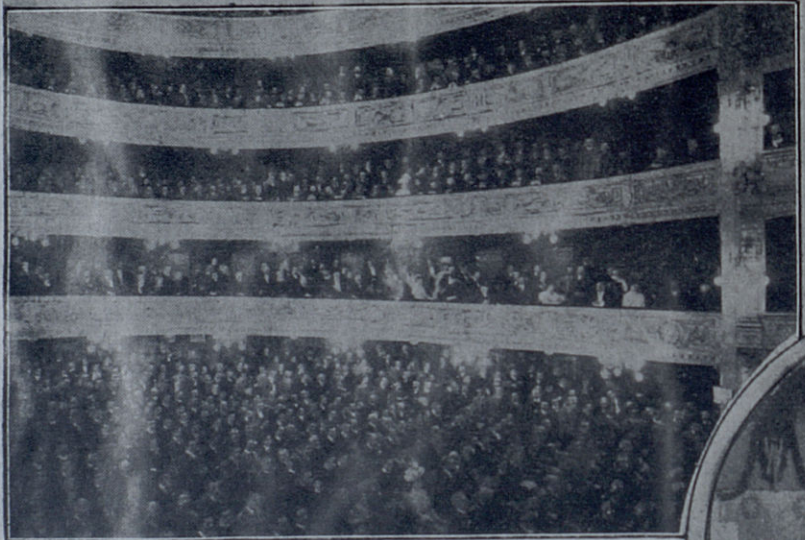
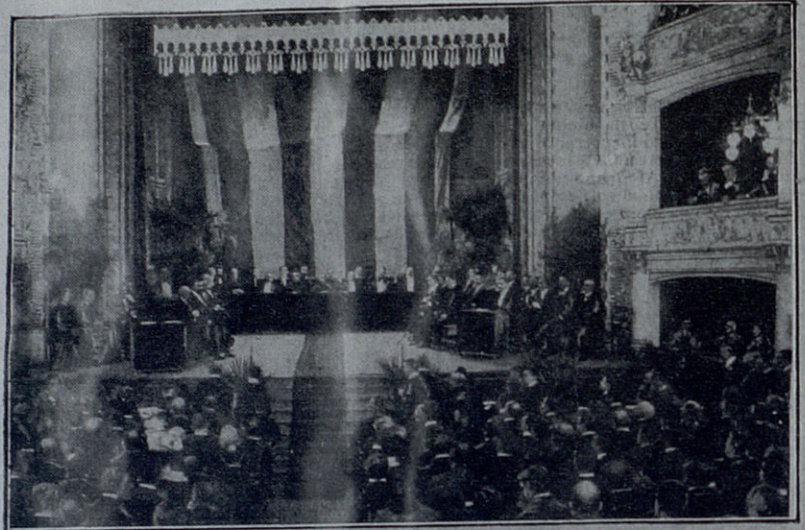
dardització o codificació lingüística; 3 sobre política i legislació lingüística.

Pel que fa a la transcendència del Congrés, cal destacar que immediatament expressà i refermà l'adhesió social a la llengua catalana; pel seu caire científic,

ajudà molt a la recuperació de la confiança en l'aptitud de l'idioma; i, sobretot, fou el plebiscit social a favor de la codificació del català que necessitarien els polítics per a impulsar la normalització lingüística des de les institucions que es crearien. Era,

MIAU, revista de Barcelona
18 octubre, 1986

CONGRESO INTER

INAUGURACIÓN DEL CONGRESO

VISTA DE LA PRESIDENCIA TOMADA DESDE EL PÚBLICO

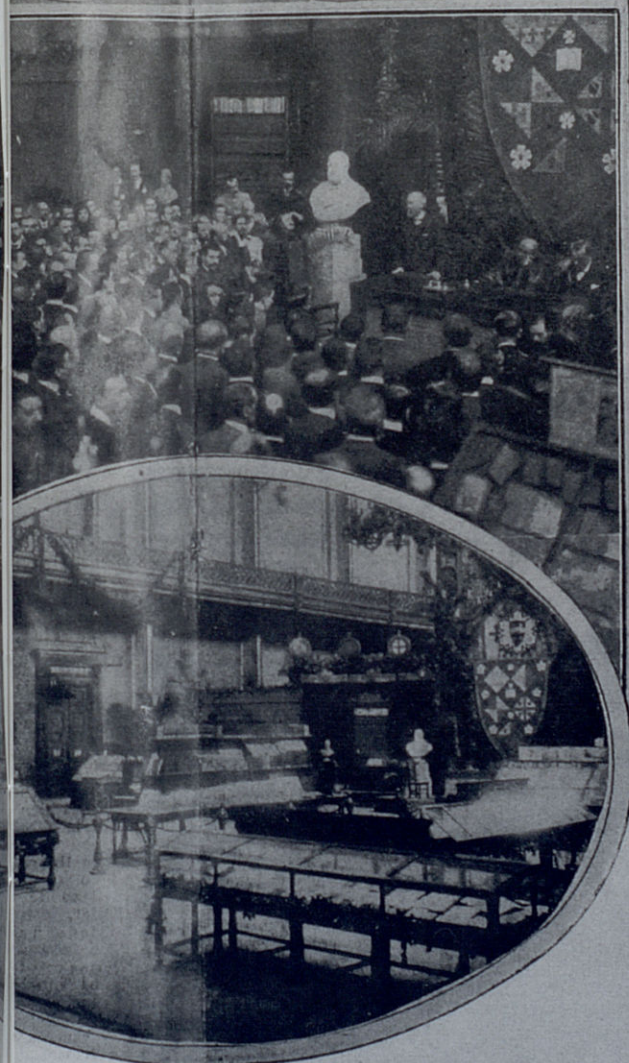
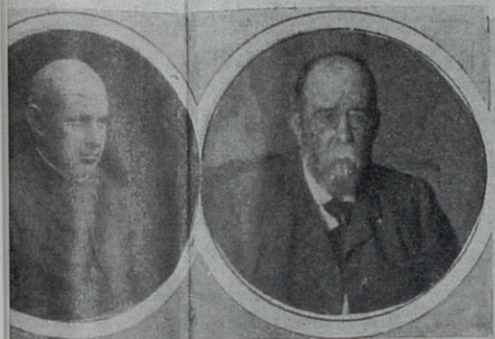
VISTA DEL PÚBLICO TOMADA DESDE EL ESCENARIO

MOSEN ANTONIO
Presidente del

ACTO II

INTERNACIONAL DE LA LENGUA CATALANA

MIAU

LA «GARDEN-PARTY» EN EL PARQUE GUELL
 LA ENTRADA EN EL PARQUE Á LA HORA DE LA FIESTA
 LOS CONCURRENTES BAILANDO SARDANAS

M.ª ALCOVER
 Congreso

D. TRODORO LLORRENT
 Representante del Rat-Penat en el Congreso

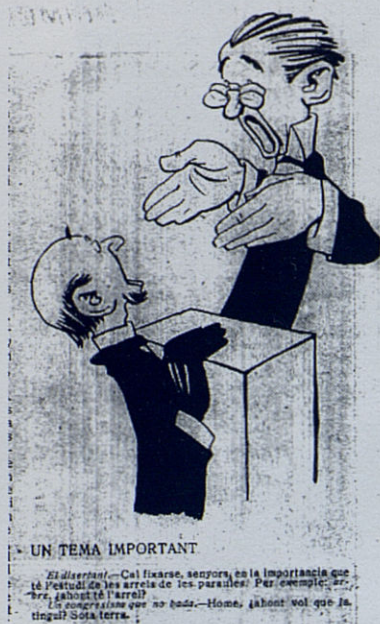
INAUGURACIÓN DE LA EXPOSICIÓN DEL LIBRO CATALÁN
 VISTA GENERAL DE LA EXPOSICIÓN

doncs, tant l'hora dels gramàtics com dels polítics i la seva confluència es concretaria en el suport posterior d'Enric Prat de la Riba a Antoni M. Alcover i Pompeu Fabra.

El 1901, amb la victòria de la Lliga Regionalista a les eleccions de

diputats a les Corts espanyoles, el catalanisme havia trencat l'alternança política entre els dos grans partits corruptes del règim espanyol de la Restauració. Ara la reacció catalana contra l'assalt militar a la redacció de *Cu-cut* i de *La Veu de Catalunya*, primer, i

contra la Llei de Jurisdiccions, reacció anticatalanista del govern espanyol que donava la raó als assaltants, després, proporcionà la victòria a la coalició Solidaritat Catalana i l'ocasió, gairebé providencial, perquè els polítics més implicats en l'orga-

nització del Congrés, amb Enric Prat de la Riba al capdavant, arribassin al poder i aplicassin una política d'institucionalització, la "Catalunya en funció d'Estat", en paraules d'Alexandre Galí. Aquesta política es concretà en la creació de la Mancomunitat de Catalunya, en

l'oficialització *de facto* del català en ella, en la creació de la seva Escola de Funcionaris de l'Administració Local i de l'Institut d'Estudis Catalans, ens proposat justament per B. Schädell en el Congrés, i, a dins, la Secció Filològica, presidida per Antoni M. Alcover i on Pompeu Fabra pogué fixar l'ortografia, la gramàtica i el lèxic bàsic de la llengua catalana, una codificació que d'aquesta manera esdevingué oficial i es pogué difondre a través de l'ensenyament pel Principat de Catalunya, primer, i aviat per les Balears i el País Valencià, després, i que permeté al català resistir les dues dictadures anticatalanes que vindrien.

Un altre resultat, més immediat, del Congrés Internacional de la Llengua Catalana fou el Primer Congrés de Metges de Llengua Catalana, l'any 1913, relacionat amb la participació dels metges en la normalització lingüística i en l'establiment de la terminologia científica catalana, a partir de la replega del lèxic promoguda per Alcover.

Un darrer fruit del Primer Congrés Internacional de la Llengua Cata-

lana fou que quan es difongué la nova normativa oficial, els qui s'hi oposaren, que foren pocs, no trobaren un ressò social significatiu, sinó una forta defensa del model ortogràfic unificat.

Es pot dir, doncs, que abans del Congrés gairebé tot estava per fer, encara que ja s'havien posat els fonaments. I el 1936 molt estava fet: l'ortografia, el 1913; la gramàtica, el 1918; el diccionari general, el 1932; el començament de la publicació del Diccionari total d'Alcover, el 1930. El català ja era un vehicle altament codificat apte per a totes les funcions modernes i per això fou possible un gran procés de normalització lingüística els resultats del qual, després de les dues dictadures espanyolistes, encara no s'ha recuperat i que fou, i serà, possible gràcies tant a la feia i exemple d'uns grans patriotes providencials com Marià Aguiló, Jacint Verdaguer, Antoni M. Alcover i Pompeu Fabra, com a les institucions alternatives a les oficials i a les accions individuals de resistència envers la política d'espanyolització, institucional i empresarial.

LIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

⌘

LLIBRES INFANTILS
I JUGUETES

⌘

LLIBRES DE TEXT

⌘

DISCOS I CASSETTES

⌘

SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

Pianos Can Garcias

Des de 1.951

Pere Josep Garcias
Pianer

Reparació, Restauració i Afinació

Venda i Lloguer Opció-Compra

Assesoraments - Transports

Joan Maura, Bisbe, 10
07005 · Palma de Mallorca
Tel./Fax: 971 462 016 · Mòvil: 607 891 930
www.lasguias.com/pianosgarcias

L'aportació dels participants estrangers al I Congrés Internacional de la Llengua Catalana

JAUME CORBERA POU

És universalment acceptat que la filologia romànica s'inicia com a ciència al segon terç d'aqueix segle, com a especialització de la lingüística comparada, sustentada aquesta especialment en les obres de Friedrich Schlegel (1772-1829), Franz Bopp (1791-1867), Rasmus Rask (1787-1832) i August Friedrich Pott (1808-1887). Si bé François Raynouard (1761-1836) ja havia fet una contribució notable al coneixement de les llengües romàniques amb els seus treballs sobre els trobadors i l'antic provençal, els seus errors metodològics, dels quals es deriven falses deduccions, fan que s'hagi de considerar la figura de Friedrich Diez (1794-1876) com la del vertader fundador de la romanística, amb les seves obres cabdals *Grammatik der romanischen Sprachen* (1833-1843) i *Etymologisches Wörterbuch der romanischen Sprachen* (1854). Els plantejaments metodològics de Diez eren millorats per Hugo Schuchardt (1842-1929) al mateix temps que Graziadio Isaia Ascoli (1829-1907) mirava d'aplicar-los a l'estudi dels parlars populars i posava els fonaments de la dialectologia. La consolidació d'aquestes disciplines i del seu mètode sistemàtic i inductiu, així com l'atenció que la lingüística del moment presta a la història, comporta el

perfeccionament de la tècnica lexicogràfica, fruits primerencs del qual són els diccionaris de Vicente Salvá (*Nuevo diccionario de la lengua castellana*, 1846, 1847^{2a}) a Espanya¹, i dels germans Grimm (*Deutsches Wörterbuch*, 1852-1961), a Alemanya; posteriorment, apareixen els de Littré (*Dictionnaire de la Langue française*, 1863-1877), de Larousse (*Grand Dictionnaire Universel du XIXe siècle*, 1866-1877) i de Hatzfeld / Darmesteter (*Dictionnaire général de la langue française*, 1890-1900), a França; o el de James Murray (*New English Dictionary on Historical Principles*, 1888-1928), fet amb la col·laboració de nombrosos lectors voluntaris que enviaven cèdules amb la informació de les paraules, del llençatge oral o escrit², a Anglaterra³. Als Països Baixos el 1851 s'havia iniciat el projecte del *Woordenboek der Nederlandsche Taal*, començat a publicar el 1869 i amb un volum complet el 1882⁴, i a Occitània, entre 1879 i 1886 Frederic Mistral publica el *Tresor dóu Felibritge*, conegut i citat repetidament per Alcover.⁵ Del costat de la Dialectologia, una empresa també lexicogràfica però amb finalitat diversa sorgeix el 1899: el "Glossaire des patois de la Suisse romande", iniciativa de Louis Gauchat per a recollir i salvaguardar l'immens tre-

1. En realitat, publicat a París, on Salvá el 1830 havia fundat la Libreria Hispano-Americana.

Vicente Salvá és el primer lexicògraf espanyol que exposa clarament que per a fer bé un diccionari cal tenir la preparació adequada i una bona base documental en la qual fonamentar els articles, de manera que cap n'hi hagi sorgit exclusivament de la imaginació de l'autor. Confessa que podria omplir molts de toms amb citacions que confirmassin les veus i les accepcions que dona a la seva obra (veg. M. SECO 1987: 148). A pesar de la validesa del seu criteri i de la seva feina, Alcover no el cita expressament com un model a tenir a compte.

2. JACKSON 2002: 47-60.

3. Sorprenentment, Alcover no el degué conèixer, perquè no en parla mai, ni tan sols després d'haver viatjat a Anglaterra, els anys 1912 i 1913.

4. Lobra, però, no es va acabar fins a una data molt recent: el 1998 (40 volums).

5. Alcover va ser un gran admirador de Mistral, com ho proven les nombroses citacions que en fa al Bolletí del Diccionari de la Llengua Catalana (BDLC). Hi va mantenir una llarga correspondència, el va fer president honorari del I Congrés Internacional de la Llengua Catalana i el va visitar el 18 de juny de 1912 i el 28 de juliol de 1913, durant els seus viatges per França i altres nacions (v. BDLC, VII, 77-79 i 354-356).

sor lèxic que contenien els dialectes franco-provençals de Suïssa, ja aleshores en procés de desintegració per la pressió del francès oficial.⁶

Quan Mossèn Alcover emprèn l'Obra del Diccionari, doncs, la seva no és una iniciativa sorgida dins el buit, sinó que és precedida de totes aquestes obres, algunes de les quals, almanco, coneixia, probablement gràcies a Forteza i a Aguiló. I encara, a més a més, poc després que llançàs la Lletra de Convit, altres obres semblants a altres dominis lingüístics pròxims aparegueren o s'iniciaren. El 1902 es funda al Quebec la "Société du parler français au Canada" que tot d'una encarrega a Louis-Philippe Geoffrion (1875-1942) la confecció del *Glossaire du parler français au Canada*, aparegut el 1930; el 1904 Hermann Fischer comença a publicar el *Schwäbisches Wörterbuch*, acabat en 6 volums el 1936; i aquest mateix any Robert von Planta (1864-1937) comença, amb la col·laboració de la "Societät Retorumantscha", el projecte del *Dicziunari rumantsch-grischun*, que no veu el seu primer fascicle fins a 1930 i es troba actualment al tom 12 (MAL-); el 1905 Auguste Doutrepont (1865-1929), des de 1891 professor a la Universitat de Lieja, comença la recollida de materials per a la confecció d'un *Dictionnaire général de la langue wallonne*, no publicat mai, si bé donà lloc al "Bulletin du Dictionnaire Général de la Langue Wallonne" (1905-1970); i el 1907 Carlo Salvioni (1858-1920) impulsa el *Vocabolario dei dialetti della Svizzera Italiana*, començat a publi-

car el 1952 i actualment per la lletra C ("cèsta").

A Alcover tots aquests projectes, els anteriors que coneixia i els que el segueixen, li serveixen d'estímul per a dur endavant la seva iniciativa, i tot d'una estableix relació amb aquells que li són metodològicament més pròxims, especialment amb les empreses del *Glossaire* (en rebia el "Bulletin") i del *Vocabolario*, les quals més endavant visità durant els seus viatges per Suïssa (1907 i 1913) i a les quals fa nombroses i positives referències al BDLC, sobretot perquè llur sistema d'arreglada de dades era molt semblant al que ell havia proposat per al Diccionari a la Lletra de Convit. Especialment en el *Glossaire* Alcover hi veia una obra germana de la seva, molt a tenir en compte, i el Dr. Gauchat era per a ell una autoritat científica de primera magnitud de qui podia aprendre molt.

Però el fet que Mn. Alcover conegués les principals obres lexicogràfiques europees realitzades o iniciades dins el segle XIX en el moment de llançar el seu projecte, no volia dir que ell mateix es consideràs preparat per a dur-lo a terme, sinó que, ben al contrari, era conscient de la seva manca de preparació tècnica i científica per a confeccionar el Diccionari, i per això començà un procés d'aprenentatge que al BDLC X explica amb aquestes paraules:

I haguí de comensar per preparar-me de filologia, de la qual estava en dejú quant alsí la bandera del Diccionari la primavera de 1900. Lletgits els estudis dels Mestres Milà i Fontanals,

Forteza i Balari i qualque cosa de lo dels filòlegs francesos referent an el català, davant lo grandíós esbart d'estudis publicats dels romanistes alemanys i inglesos, me vaig convèncer de la necessitat imprescindible d'aprendre l'alemany i l'inglès per poder-me imposar de la ciència romanista que havia mester com el pa de cada dia per tirar endavant en l'Obra del Diccionari. Me passí anys estudiant aquestes llengües, viatgí quatre mesos l'any 1907 per dins Alemanya, Àustria i Suïssa, per practicar aquella llengua i concòrrer a les càtedres de filologia romànica d'aquelles nacions, creant-me tot una biblioteca lingüística, que me costà mils de pessetes, sense que negú, absolutament negú, me donàs ni un cèntim per adquirir tants i tants de llibres, per fer tants i tants de viatges, que vaig repetir l'any 1912 i 1913 ab lo mateix objecte durant cinc mesos per França, Inglaterra, Bèlgica, Alemanya, Suïssa, Itàlia, a costes i despeses meues i tot per l'Obra del Diccionari i per poder servir millor la nostra Llengua, sense may haver demanat a l'Estat ni a cap província ni municipi un cèntim per mi, per cobrar-me tanta i tanta de feyna com he feta en tots aqueys anys, per refer-me dels mils de pessetes gastades en tants i tants de viatges d'estudi lingüístic.⁷ Ens trobam, doncs, al tombant del segle XIX, que la Filologia ha fet grans avanços metodològics que han permès l'esclat de la lexicografia i de la dialectologia, que hi està estretament lligada, però que als Països Catalans tant l'una com l'altra disciplina són encara desconegudes en medis universitaris i no tenen fins al moment qui se n'ocupi. Alcover, em-

6. Un precedent important del *Glossaire*, tot i que anterior a la nova metodologia filològica, el tenim en el *Schweizerisches Idiotikon* (1806-1812), de F.J. Stalder.

7. BDLC, X, 83-84

Embat
Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E • Geranis Centre - Tel. 971 713 350 • Fax 971 215 641 • 07002 Palma de Mallorca

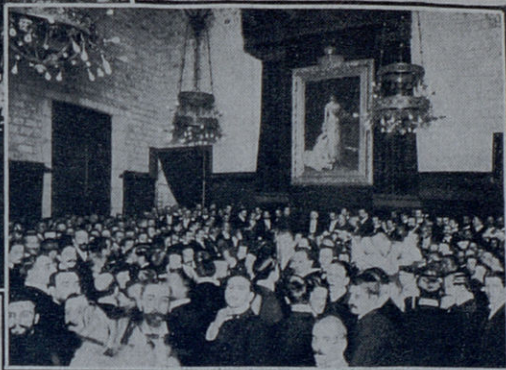
Banquete de los congresistas en el Gran Restaurant del Tibidabo

En otro lugar de este número, nuestro colaborador de Barcelona que firma con el pseudónimo de Roger, da, acerca del Congreso de la Lengua Catalana, abundantes detalles. Con lo que en el artículo se dice queda patente la importancia de esa grandiosa asamblea, manifestación espléndida del renacimiento de la lengua de Raimundo Lulio y Jacinto Verdagner. El día 18 terminó sus faenas. Ese día se celebró en el Tibidabo un gran banquete, al que asistieron 260 comensales. Al final tuvo lugar la ceremonia en honor de Verdagner de que habla nuestro colaborador.

La sesión de clausura tuvo lugar en el Teatro Principal con el mismo entusiasmo que la de inauguración. Entre los asistentes no catalanes habló el catedrático Sr. Bonilla San Martín, ensalzando la obra que se había realizado. También se se leyó una carta de Menéndez Pelayo, asociándose al acto.

BARCELONA

El Congreso de la lengua catalana

Sesión de clausura celebrada en el Salón de Actos del Ayuntamiento en la noche del 11 del actual FOTS: MERLETTI

Los congresistas reunidos en la puerta del Restaurant del Tibidabo, viéndose en el centro del grupo a Mossen Alcover

pès per la seva curolla de la necessitat d'un diccionari català complet i ben fet, i per la seva clarividència sobre la integritat de la nació catalana, pren la decisió de promoure la confecció d'aqueixa obra, que a la vegada que umpli el buit immens filològic sigui un revulsiu social a favor de la llengua i de la nació tota sencera. Com que ell no es veu preparat per a dur a cap l'extraordinàriament ambiciós projecte, deci-

deix amarar-se dels coneixements científics necessaris, per a la qual cosa es veu forçat a aprendre alemany i anglès. Ben a prop dels 40 anys, Mn. Antoni Maria Alcover pren una sèrie de decisions transcendents que han de comportar un canvi espectacular en la seva vida i han de constituir una fita fonamental en la història dels catalans i la seva llengua.

Quan, a la darrereria de 1904, proposa a

l'Ateneu Barcelonès la convocatòria d'un congrés de sintaxi catalana, que llavors reconvertirà en congrés de llengua catalana, és ben conscient que al país de filòlegs i lingüistes no n'hi ha, exceptuant-lo a ell i Fabra, i que en aquest congrés hi serà necessària l'aportació de filòlegs estrangers, que en aquell moment ja havien començat a estudiar el català, especialment en les fronteres, i amb alguns dels quals ell ja hi tenia relació. Per això

el congrés ha de ser internacional. Un dels primers estrangers a interessar-s'hi va ser el seu amic Bernhard Schädel, el professor de filologia alemany, de la universitat de Halle, que havia conegut el 1904. Schädel li envià el mes de març una carta, amb què li responia a la circular-inviteació per a participar al Congrés, que és una reflexió seriosa i ben fonamentada sobre la conveniència d'aquesta celebració, un seguit de consells perquè sigui profitosa al màxim i unes propostes perquè siguin presentades als congressistes, propostes encaminades a posar els fonaments per a l'estudi científic rigorós de la llengua catalana:

...us suggeresc personalment les coses següents, i m'agradaria que les proposàssiu també al Congrés i, consegüentment a tot Catalunya: dues revistes, una de les quals més aviat popular i de difusió... i l'altra científica...; i abans que res una obra nacional, que jo voldria titular *La gramàtica catalana*. Una obra que tindria com a puntals les dues revistes i que s'ocuparia de la recerca sistemàtica de tot el domini lingüístic català: ... L'interès principal voldria centrar-lo en la recopilació de textos autèntics del català vivent, és a dir, del dialecte parlat pel poble (no del català castellanitzat, que se sol

sentir a Barcelona). Únicament d'aquest podeu treure una sintaxi real, plena de vida.

(...)

Si per a una tal Obra nacional us calien pel cap alt de 10 a 12 col·laboradors instruïts per a la recerca filològica... i si per a una semblant Obra nacional conquistàveu el Congrés, aleshores hauríeu fet el millor que es pot fer per la llengua catalana: haver obert l'autèntica font per a la consolidació de la llengua literària catalana.

(...)

Una cosa més: si el meu pla s'acomplia, Catalunya seria el primer i l'únic

país d'Europa que hauria investigat sistemàticament la seva llengua pròpia; i, naturalment, avançaria Castella en aquest punt, car aniria al capdavant del desenvolupament científicocultural.⁸

Es veu que Schädell s'havia entusiasmat amb la idea del Congrés, així que el 14 de juny tornà escriure a Alcover per a exposar-li un pla detallat d'actuació "en benefici de la llengua catalana". A la lletra, que ocupa 28 planes (la més llarga de les que va escriure), hi ha aqueixa proposició:

Que fundem primer de tot una Junta, que podríem anomenar Junta de la Llengua Catalana...

(...)

5) Faig la proposta següent:

a) La Junta resol amb tota promptitud la creació d'un *Institut pour l'étude de la langue catalane et de ses dialectes*... Aquest Institut cal que treballi amb uns criteris rigorosament científics... D'aquesta manera podríem establir tot seguit cadascuna de les fases de l'obra nacional:

I. L'estudi filològic de la llengua catalana en la seva totalitat per mitjà de l'Institut.

II. La publicació dels treballs de l'Institut a la "Revue Catalane".

III. L'elaboració i depuració de la llengua literària catalana a través de les publicacions del "Bolletí", que contínuament podrà obtenir de la "Revue Catalane".

IV. L'aprofitament de les conclusions del "Bolletí" per a la produc-

DEL CONGRES

—Què és aquest hac visió del Congrés?
—És, menys les sessions ordinàries.
—Ja ho suposo: ement, vull dir, unes sessions tan fines, en natural que no'ls hi agradi res ordinari.

ció literària del present i del futur.⁹

Schädell demana que se li confiï l'organització d'aquest Institut i declara que està disposat a posar-hi totes les seves forces. Llavors comunica a Alcover que accepta la seva invitació per a participar al Congrés i li demana que el facin a la darrerria de febrer (de 1906) perquè ell hi pugui assistir. La seva contribució al congrés serà, diu, l'objectiu i el sistema de treball de l'Institut. També diu que l'acompanyarà un col·laborador seu, el Dr. Albert Counson, romanista belga. Finalment, però, ajornat el Congrés fins a l'octubre, ni un ni l'altre hi pogueren participar: Schädell per la malaltia de sa mare i Counson per malaltia pròpia. El primer envià la comu-

nicació perquè fos llegida, si ho trobaven convenient, o només publicada a les actes; el segon no envià res. Va ser una llàstima que aqueix lingüista que tant va influir en Alcover i tan bé coneixia el català al final no pogués ser a l'esdeveniment més important per a la llengua catalana durant la seva vida. La seva presència era considerada important no només per Alcover, sinó també pels altres membres de les comissions organitzadores:

Considerem an aquest Sr. indispensable en el Congrés, y per tant costi lo que costi hem de mirar de que vingui. Per tant V. mateix digui lo que s'ha de fer, y lo que s'ha d'enviar al Dr. Schädell y adressa d'ont

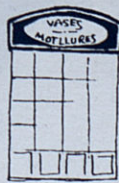
li deia, a Alcover, Jaume Algarra,

8 JULIÀ 2000: 66-67

9 JULIÀ 2000: 69-70

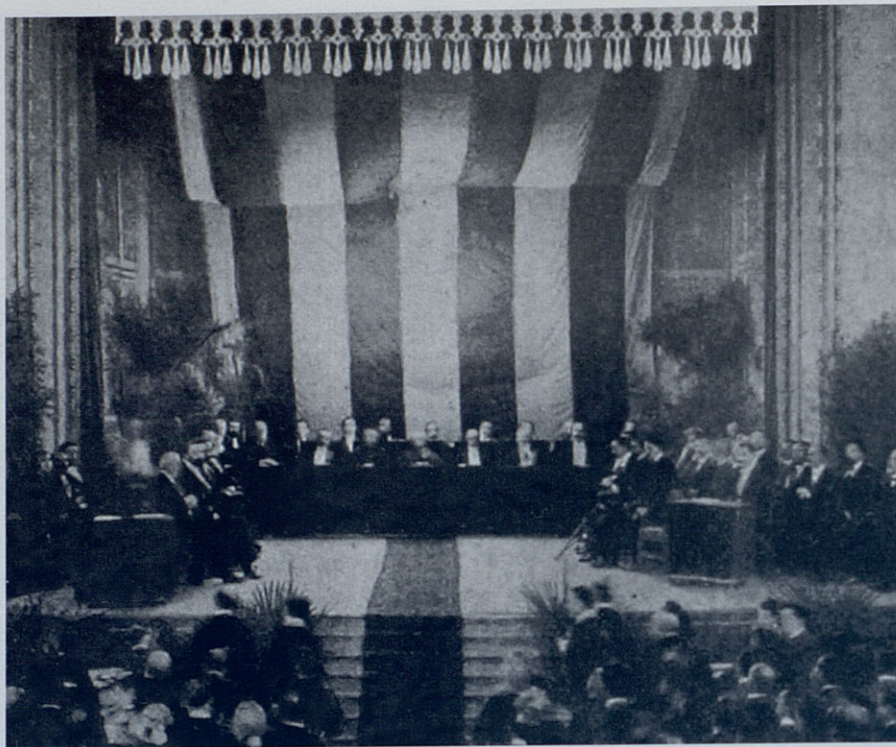
"Encara queden botigues"

Casa Domar Flores

PAPERS PINTATS I PINTURES · ARTICLES PER A ARTISTES · VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 72 14 83 - Fax 971 71 93 12 · 07002 - PALMA (MALLORCA)

un dels membres de la comissió, en lletra del mes de setembre (sense data).¹⁰

El fet és que la seva proposta (que en aquella llarguíssima carta explica amb molt de detall), no llegida en el Congrés, però publicada a les actes, serà el catalitzador de la creació de l'Institut de la Llengua Catalana dins l'Institut d'Estudis Catalans, la qual cosa per si sola ja demostra la importància de les conseqüències del col·loqui. És graciosa una anècdota de la qual Schädell és protagonista, succeïda posteriorment al Congrés, al moment de la pu-

blicació de les actes. A una carta del 24 de març de 1908 enviada a Alcover es queixa de les proves d'impremta del seu text en alemany:

... la impremta ha compost el text tan malament que la correcció és impossible. A cada paraula hi ha tantes faltes que hauria de tornar a escriure tot l'article al marge. Tal com és ara s'assembla més aviat al coreà o a un dialecte esquimal que no pas a l'alemany.¹¹

Bernhard Schädell era sense dubte el filòleg estranger de més transcendència dels que estaven convidats a participar al Congrés, però n'hi hagué d'altres, tots ells també importants. Un altre alemany, Fritz Holle (Magdeburg 1876), de

Berlín, tampoc no hi pogué ser, però envià una comunicació (en castellà) sobre les interferències mútues entre català i occità a les regions veïnes del Rosselló i el Llenguadoc, publicada a les actes. És curiosa una carta que trameté a Alcover a un mes del Congrés, amb consideracions sobre els desitjos d'independència dels catalans i la necessitat de fer una filologia seriosa, lluny dels desbarats de Grandia i Aladern:

Lo único que los catalanistas pueden razonablemente esperar es lograr la independencia espiritual del centro de España. Luchar por la independencia política sería perder un tiempo precioso y derramar inútilmente mucha sangre española. Además sería

10. ARM: FAM, 8/44.

11. JULLÀ 2000: 123.

Roldan

C/ Eusebi Estada, 66 - 68
07004 Palma de Mallorca
Tlf. 971 763 666 - Fax 971 763 667
Internet: <http://www.roldan.es>
e-mail: roldanib@roldan.es

Certificat de
Qualitat
ISO 9001-2000 N°02.05074

Cream espais per conviure

muy indiferente la tal independencia para la realización de nuestros fines científicos. Aunque Cataluña se haga libre políticamente (y no se hará) lo mismo tendríamos que trabajar para reivindicar los sacrosantos privilegios de la lengua, para asegurarle sus derechos que tiene a ser lenguaje de la literatura y de la ciencia. (...) En un país que, como Cataluña, es objeto del interés general y continuo de toda España, no debieran imprimirse sino los buenos libros, no debieran pronunciarse sino discursos serios. La mediocridad debiera estar callada al menos hasta que cese la lucha. (...) si los bien intencionados, los que valen como Grandia y Aladern, sueltan tales desatinos de vez en cuando, cómo quieren Vds. Que se les respete en un país, en donde hombres como Menéndez Pidal, que meten la pata en hablando de cosas de Cataluña, eso sí, pero que saben cultivar su propia lengua como debe ser cultivada, están en posiciones oficiales y tienen influencia trascendente? El mayor peligro que amenaza a la buena causa catalana, no sale de sus enemigos políticos, sale de los que creen ser sus más apasionados partidarios y que en vez de adelantarla y de aprovecharla, desacreditan con su vana palabrería...¹²

Un altre que tampoc no hi assistí, tot i que havia estat nomenat Congressista Honorari, i havia manifestat la seva intenció de ser-hi, va ser el filòleg gallec, especialista en la història de la llengua castellana

i editor de texts medievals castellans, ja aleshores de prestigi reconegut internacionalment, Ramon Menéndez Pidal, a qui Alcover havia dedicat tres anys abans les "Qüestions de llengua i literatura catalanes" amb motiu de l'article *Cataluña bilingüe* aparegut a "El Imparcial" el 15 de desembre de 1902. Menéndez Pidal encara a un mes del Congrés confirmava que hi aniria amb sa dona i que tractaria de les fronteres del català, però finalment no s'hi va presentar i hi envià una comunicació sobre els límits del valencià amb l'aragonès i el castellà, matissant i contradient algunes afirmacions del filòleg austríac Johann Hadwiger, la qual sortí a les actes. La participació de don Ramón al Congrés provocà algunes reaccions contràries, que Alcover sabé superar anteposant la seva honestedat intel·lectual a qualsevol rancúnia personal. Segons conta ell mateix al BDLC de 1921-1922, ps. 114-115, el vespre anterior a la inauguració del Congrés el visitaren Puig i Cadafalch i un altre catalanista a dir-li que si Menéndez Pidal s'hi presentava se'n duria una siulada fenomenal, perquè pensaven que venia per a insultar la llengua catalana. Alcover els digué

que deixassen anar tot allò, perquè era impossible que un home de ciència com En Menéndez Pidal volgués cometre mai tal atrocitat, que d'altre vent, jo com a President que m'havien fet, mai per mai havia de permetre.¹³

Per moltes diverses raons, tampoc no hi participaren, entre altres, ha-

vent-hi estat convidats, Marcelino Menéndez Pelayo (Santander), Arturo Farinelli (Innsbruck), Ernesto Giacomo Parodi (Firenze), Alfred Morel-Fatio (París), Johannes Fastenrath (Colònia), Pròsper Estieu (Tolosa de Llenguadoc), el jesuïta Josep Boubée (que refusà la invitació amb una lletra escrita en "patois" occità) i el gran gramàtic colombià, resident a París, Rufino José Cuervo (Bogotá, 1844 - París, 1911). Són curioses les raons principals que aquest dóna a Alcover per a no assistir al Congrés:

Pero voy á hacerle á U. una confesión: soy un cartujo ó trapense *im partibus infidelium*: jamás he ido á ningún congreso ni hablado en público, ni voy á parte alguna donde haya de estar en comunicación con más de cuatro personas.¹⁴

Sí que hi assistiren, en canvi, Pier Enea Guarnerio, de Pavia; Jean-Joseph Saroïhandy, de Versalles; Adolfo Bonilla Sanmartín, de Madrid; Eberarth Vogel, d'Aachen (sense comunicació); Ramon Foulché-Delbosc, de París; Louis Barrau-Dihigo, de La Sorbonne; i Jean-Auguste Brutails, de Bordeus.

Pier Enea Guarnerio era nat a Milà el 1854, on va morir el 1919; filòleg romanista, s'interessà sobretot pel sard i per l'alguerès, dialecte al qual va dedicar una de les primeres monografies dialectals catalanes (*Il dialetto catalano di*

12. Documents 27/12-1 i 27/12-2 del FAM (ARM)

13. Végeu PEREA 2005: 277-278

14. Lletre de 10 de juny de 1906. (ARM: FAM 25/536)

PLAÇA 18
serigrafia

Tel: 971 660 422

Polígon Son Noguera, Lluçmajor - www.pl18.com e-mail: pl18@pl18.com

Alghero, 1886). Al I Congrés Internacional de la Llengua Catalana hi va participar també amb una contribució sobre l'alguerès, centrada en el lèxic. És una aportació molt curta, de poca transcendència, i conté qualche error (com dir que l'alguerès "mazzèn «magazzino»... è lo spagn. *almacén* privato della prima sillaba"). Després del Congrés Guarnerio va mantenir una relació d'amistat amb Mn. Alcover fins a la mort, amb motiu de la qual aquest li va dedicar una nota d'elogi al BDLC, XI, 6.

Jean-Joseph Saroïhandy (1867-1932) era un romanista format a França, Anglaterra i Amèrica del Sud, deixeble d'A. Morel-Fatio al College de France, amb el qual va refer el capítol de la llengua catalana publicat al *Grundriss der romanischen Philologie* de Gröber (1904); al Congrés tractà de la frontera catalano-aragonesa al Pirineu, destacant-ne la interferència constant entre els dos parlars i la dificultat en molts de casos de catalogar un dialecte a un o altre costat de la frontera.

Adolfo Bonilla Sanmartín (1875-1926), de Madrid, catedràtic de Fi-

losòfia, dedicà la seva interessant comunicació a les relacions del *Tirant lo Blanch* amb altres obres de cavalleria catalanes i europees. Com a representant de Castella va fer un discurs a tots els assistents en l'acte d'inauguració, elogiós de la literatura catalana des de Ramon Llull.

Ramon Foulché-Delbosc, hispanista nat a Tolosa el 1864, aleshores instal·lat a París, fundador de la "Revue Hispanique", exposà les notícies que havia arreplegat d'una traducció de la Bíblia en català publicada entre 1477 i 1478, no conservada més que en manuscrits depositats a biblioteques diverses.

Louis Barrau-Dihigo, també hispanista medievalista, natural de Bordeus (1876), bibliotecari de La Sorbonne, va fer una descripció dels manuscrits llatins dels "Gesta comitum barchinonensium".

Finalment, Jean-Auguste Brutails, així mateix de Bordeus, arxiver i historiador, féu una exposició sobre el dret andorrà.

Si els consideram estrangers, tot i que no eren pròpiament filòlegs ni lingüistes, també hem de citar

Joan Palomba i Antoni Ciuffo, de l'Alguer, que tractaren naturalment de l'alguerès. El primer, mestre d'escola, presentà de manera molt ràpida i superficial la gramàtica del dialecte modern alguerès que tot just acabava de publicar, i un vocabulari alguerès-català-italià que tenia començat i que mai no va ser publicat, el qual coneixem, però, manuscrit. Joan Palomba es va convertir llavors en el principal col·laborador d'Alcover per al Diccionari, i va tenir ocasió de rebre el canonge a casa seva quan aquest va visitar l'Alguer el juliol de 1913, a qui va tractar (ho diu Alcover mateix) "com a un Papa". Antoni Ciuffo, poeta, va fer un elenc de mots introduïts a l'alguerès dels dialectes sards i de l'italià. La llista és molt incompleta, però és una font bastant fiable, si bé conté algunes equivocacions que han arribat intactes fins als nostres dies i qualcuna, inclús, ha estat recollida per obres lexicogràfiques modernes, com en el cas d'*aquisorjo*, del logudorès **occhisoriu** (< llatí OCCISORIUM) "porcell de pocs mesos, més gran que un porqueddu", que

Ciuffo interpreta com a "porch cinglar". Ciuffo, després del Congrés, quedà a viure a Barcelona, on sembla que les coses no li anaren gaire bé; se'n perdé la pista el 1909 i no sabem on ni quan va morir.

Tants de noms estrangers es veu que no devien ser gaire fàcils a les orelles de qualque periodista local, si ho jutjam per les referències que hi trobam en aquest fragment de la ressenya de la inauguració sortida a la revista "Ilustración Católica - La Hormiga de Oro" (20 d'octubre de 1906):

Después de la apertura por la presidencia ocuparon la tribuna los Sres. Algarra, Costa y Llobera, Rubió y Lluch, el Dr. Cornelio [per Guarnerio], catedrático de la Universidad de Pavía (en italiano), el Dr. Kfborde [per Foulché-Delbosc] de París (en francés), el doctor Vicente Manso [per Mancho] (en valenciano [!]), catedrático de la Universidad de Valencia; el Rdo. Casaponsa, cura párroco de un pueblo del Rosellón; D. Juan Palombo [per Palomba], maestro de Alguer (Cerdeña), y el Dr. Sanmartín [per Bonilla Sanmartín], catedrático de la Universidad central; todos fueron muy aplaudidos.

Curiosament, també el "Diario de Mallorca" anomenà el "señor Cornelio, de Pavía". Devia ser el mateix periodista...

I qui tampoc no hi va poder ser, i hauria volgut ser-hi, va ser l'alguerès Joan Pais, cosí de Joan Palomba, que en una carta del 29

de setembre de 1906 demanava una subvenció a Alcover per poder prendre part en el Congrés, justificant-la pel fet de ser autor d'una gramàtica algueresa, inèdita llavors i no publicada parcialment fins 1970, a cura de Pasqual Scanu. Alcover no li va respondre fins que hagué passat el col·loqui, cosa que molestà bastant Pais.

En definitiva, a pesar de l'absència d'algunes primeríssimes figures de la romanística del moment, la participació estrangera al I Congrés Internacional de la Llengua Catalana va ser prou important com per a donar-li la rellevància científica que es pretenia; i ho va ser també perquè un, especialment, dels participants, hi aportà unes propostes que tengueren una transcendència excepcional per al futur de la llengua: Bernhard Schädel, a qui es deu la iniciativa de la creació de l'Institut d'Estudis Catalans i, en el seu si, de l'Institut de la Llengua Catalana, posteriorment esdevengut "Secció Filològica". La sàvia consciència de Mn. Alcover, que veia clar que per a impulsar l'estudi del català feia falta la col·laboració de filòlegs estrangers amb bona preparació científica, va ser fonamental per al desenvolupament de la incipient ciència lingüística catalana, que va tenir en el I Congrés la seva primera oportunitat d'expressió i de consolidació de la fita inicial que havia estat l'aparició del Bolletí del Diccionari, 5 anys enrere. El caràcter inter-

nacional del congrés, a més a més, li donà un ressò que arribà a bona part d'Europa (França, Espanya, Alemanya, Itàlia, Hongria...) i a alguns indrets d'Amèrica. Segurament hom pot considerar que el I Congrés va ser la culminació, amb expansió internacional, del procés de renaixement de la cultura catalana iniciat 70 anys abans. Al costat de Pompeu Fabra i el propi Alcover, els únics dos vertaders lingüistes catalans del temps, Schädel, Hölle, Menéndez Pidal, Guarnerio i totes les altres personalitats de la filologia europea participants al Congrés enaltiren la nostra llengua i la posaren al mateix nivell de consideració que qualsevol altra llengua romànica. Vet aquí, sobretot, la importància de la seva presència.

Referències bibliogràfiques:

H. JACKSON: *Lexicography. An Introduction*. Londres, Routledge, 2002.

J. JULIA MUNÉ: *Linici de la lingüística catalana. Bernhard Schädel, Mn. Antoni M. Alcover i l'Institut d'Estudis Catalans. Una aproximació epistolar, 1904-1925*. Barcelona, Curial Edicions Catalanes - Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2000.

M. P. PEREA: *Antoni M. Alcover, dialectòleg, gramàtic, polemista*. Barcelona, Fundació Germà Colón - Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2005.

M. SECO: *Estudios de lexicografía española*. Madrid, Paraninfo, 1987.

ecogràfic
disseny

borja moll, 8a baixos · 07003 · palma · 971 723 819 · 649 670 163 · ecografic@telefonica.net

Una gran mobilització popular: el II Congrés Internacional de la Llengua Catalana

TOMEU MARTÍ I FLORIT

El Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana es va inaugurar a Palma el 1986.

Va ser organitzat per les principals institucions dels territoris de parla catalana, entre les quals i d'una manera destacada hi havia l'Obra Cultural Balear. El filòleg Antoni Maria Badia i Margarit va presidir l'esdeveniment.

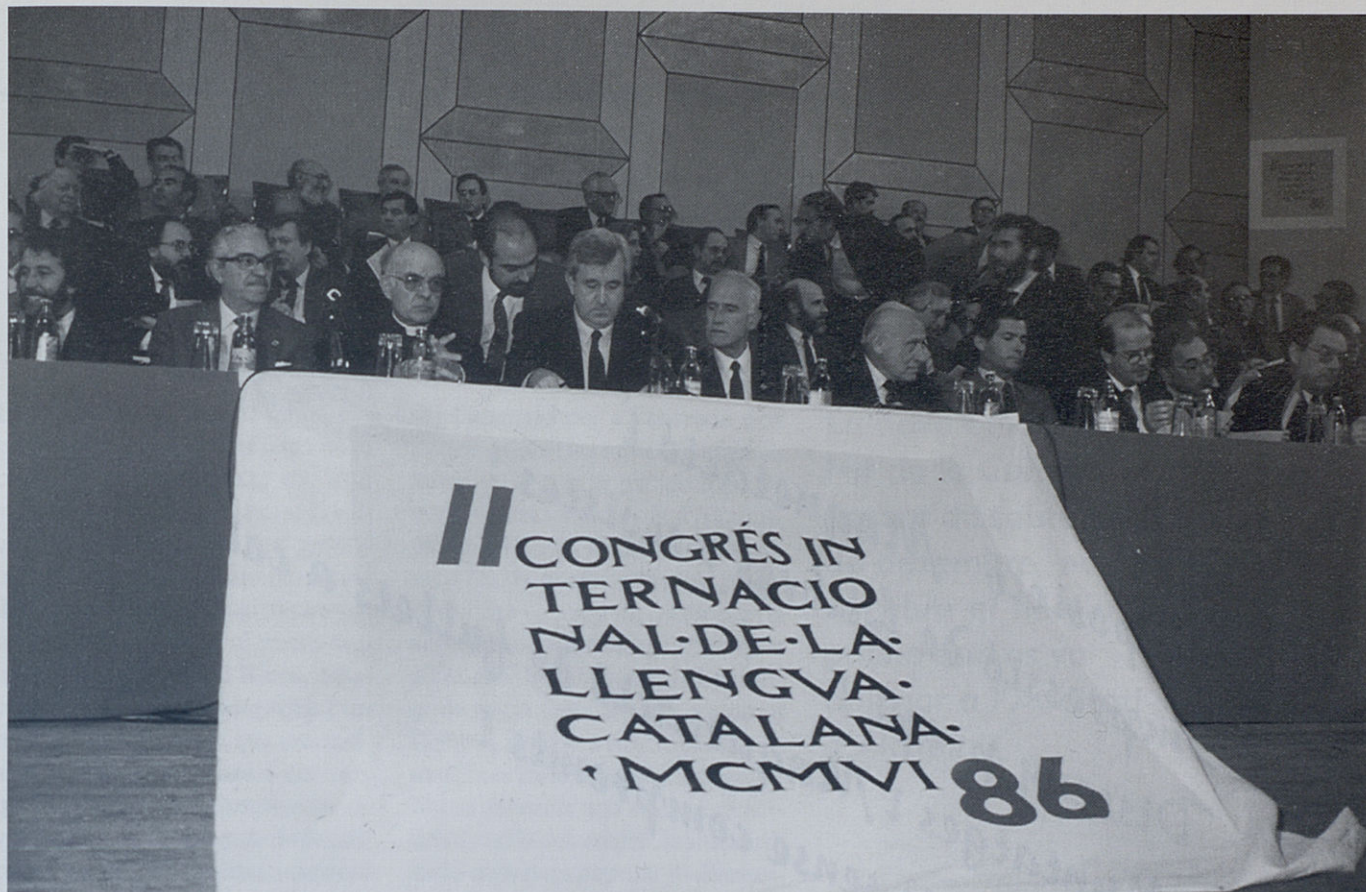
L'objectiu del Segon Congrés era fer un balanç de la situació de la llengua catalana, una vegada superada la repressió franquista i iniciat el període democràtic. Si el Primer Congrés va tenir com a finalitat avançar cap a la normativització del català, el Segon va tractar sobretot de l'ús social de la llengua i de la política lingüística que havien d'impulsar les noves administracions públiques.

El Segon Congrés va anar acompanyat d'una gran campanya

d'activitats que va abraçar tots els territoris de l'àmbit lingüístic. Es varen constituir diferents seccions d'estudi establertes a diferents indrets. «Plantejaments i processos de normalització lingüística», coordinada per Aina Moll, va tenir la seu a Lleida; «Mitjans de comunicació i noves tecnologies», coordinada per Francesc Vallverdú, va actuar des de Perpinyà; «Sociologia de la Llengua», a càrrec de Modest Reixach, va tenir la seu a Girona; «Llengua i dret», coordinada per Josep Maria Puig Salellas, va actuar des d'Andorra; «Ensenyament» va ser coordinada per Joan Martí Castell des de Tarragona; «Història de la Llengua» va ser dirigida per Antoni Ferrando des de València. Mallorca va acollir la secció de «Lingüística social», coordinada per Isidor Marí.

El Segon Congrés va significar una mobilització important a favor de la llengua que va arribar a tots els racons dels Països Catalans. En el cas de Mallorca va ser molt la participació en l'organització de l'Obra Cultural Balear, que va impulsar la Comissió Territorial de les Illes Balears, amb actes multitudinaris: la inauguració va omplir la sala magna de l'Auditori; més de 15.000 persones varen participar a l'acte «La nostra llengua feta música», que es va fer al Parc de la Mar; 434 persones a les reunions científiques de l'àrea de Lingüística social; també varen ser importants el cicle de conferències «La llengua catalana en el món» i el cicle de cançons «Una veu per al món»... En resum, un centenar

d'iniciatives que varen recórrer les Illes Balears i feren arribar el missatge del Congrés a tots els racons de la nostra geografia.

La nova Llei de normalització lingüística, aprovada per unanimitat pel Parlament de les Illes Balears, es va presentar a la jornada inaugural del Congrés.

El Segon Congrés va tenir una incidència important entre els joves: la campanya «El País a l'Escola» i la constitució de Comissions d'Acció per la Llengua als centres d'ensenyament varen mobilitzar un milenar d'estudiants de secundària.

Va ser especialment important la participació a l'Encontre de Calvià «Els estudiants pel futur de la llengua» o a l'Encontre de Reus. Tots els actes del Congrés varen traspuar joventut.

A les Illes Balears l'impacte del Segon Congrés va ser molt important a tots els nivells. A nivell polític va ser el darrer esperó, la darrera empena perquè la dreta acceptàs aprovar la Llei de normalització lingüística. A nivell social va representar un factor de prestigi per a la llengua i la ruptura d'algunes supersticions i d'alguns dubtes al voltant

de la unitat de la llengua catalana. I pel que fa al moviment en defensa de la llengua va representar un autèntic *boom*. Va significar un bot quantitatiu en l'associacionisme d'arrel nacionalista. El Segon Congrés va contribuir que entràs en escena en escena una nova generació de joves que impulsarien durant els anys següents diferents iniciatives de caràcter cívic, com ara el Grup Blanquerna, el Bloc Nacionalista d'Estudiants o la Crida a la Solidaritat. També va significar l'inici de la presa de consciència lingüística d'una part de la societat mallorquina.

**nou
vent**

www.bitel.es/nouvent
nouvent@bitel.es
Villalonga, 45 - 07013 - Palma de Mallorca
Tel. 971 287 100 - 971 287 461
Fax 971 454 298

retractilat de catàlegs i revistes
mailings en general
gestió d'enviaments
franqueig de correspondència
manipulació
bases de dades
serveis especials

Composició Maquetació i
Impressió de Llibres i revistes !
Disseny propi !

Muntatges i Maquetació de fullets a color!
Pressupots sense compromís !

arts
xisco
gràfiques

Tel. / fax: 971 475 754

L'Obra Cultural Balear omple l'Auditori d'Alcúdia i homenatja Miquel Àngel Riera

MACIÀ JOSEP CALAFAT BELLVER

El recinte es va omplir de gom a gom per participar a la festa de la cultura mallorquina, en una vetlada que va saber ajuntar la reivindicació amb la qualitat artística. La cita era important per molts de motius: perquè l'entitat va voler retre homenatge al poeta manacorí Miquel Àngel Riera, desaparegut fa deu anys; perquè els Premis 31 de Desembre, que reconeixen aquelles persones i entitats que destaquen pel compromís cívic a favor de la llengua, de la cultura i de la personalitat nacional de les Illes Balears, feien vint anys. Televisió de Catalunya Internacional va retransmetre la gala per a tot el món; Canal 33, per al conjunt de territoris de llengua catalana i TV3 també ho va fer per a Mallorca (gràcies a la generositat impagable del Govern balear, que va tornar a tancar el futbol en català i va desviar el senyal del Canal 33 a TV3) i, per primera vegada, s'hi va afegir la Televisió de Mallorca. Precisament, la nova cadena del Consell havia de ser una de les protagonistes de la Nit. Varen presentar la gala Rafel Creus, de Televisió de Mallorca, i de Fina Brunet, de Televisió de Catalunya.

La vetlada va començar puntualment, a les 22 hores, amb l'actuació, per segon any, de la cantant i actriu Lloïl Beltran. Beltran ja havia estat la revelació de l'edició anterior amb un espectacle que satiritzava la vida cultural, política i social mallorquina. En aquesta ocasió tampoc no va decebre: el públic va riure a plaer amb les seves referències al Cas Andratx, a la piscina de Pedro J. Ramírez, al president Jaume Matas i a la presidenta Maria Antònia Munar. Va

ser l'aperitiu per a l'entrada dels presentadors i les salutacions de les autoritats, prèvia projecció d'un audiovisual sobre la vila d'Alcúdia. Miquel Ferrer, batle de la localitat, i Maria Antònia Munar, presidenta del Consell de Mallorca (la segona amb un vídeo preparat per a l'ocasió) varen donar la benvinguda als assistents i encoratjaren l'Obra Cultural a continuar la tasca a favor de la llengua i la cultura. Varen precedir una de les actuacions estrella del vespre: la interpretació de la peça popular mallorquina *Vou-veri-vou* per part d'un trio de luxe, reunit expressament per a la nit: el pianista i compositor Joan Valent, el violinista armeni Ara Malikian i la cantant andalusa Clara Montes. L'actuació va destacar pel seu caràcter innovador. Era l'hora de passar a un dels moments importants de la vetlada: el

La nova edició de la Nit de la Cultura, el passat dissabte dia 16 de desembre, no va decebre el nombrós públic que es va aplegar a l'Auditori d'Alcúdia.

discurs del president de l'Obra. L'OCB té com a costum transmetre aquesta nit als socis i simpatitzants de l'entitat la seva visió del moment polític i social i anunciar les línies d'actuació de l'entitat per als propers mesos. En aquest sentit, Jaume Mateu no va decebre. Va fer un balanç de l'any 2006, que s'ha caracteritzat per un nou impuls de l'entitat, amb un creixe-

ment important del nombre de socis –segons va anunciar, el més alt a tota la història de l'entitat–, el canvi de local, l'obertura d'un nou espai cultural a Can Alcover i la posada en marxa de múltiples comissions de feina. Segons Mateu, els atacs contra la llengua i la cultura impulsats pel Govern Matas, lluny d'afeblir l'entitat, l'han reforçada, en la seva xarxa civico-

territorial a favor de la llengua i l'autogovern. Mateu va fer un èmfasi especial en la campanya de mobilització popular Sus Mallorca, una crida a l'activisme civil a favor de les senyes d'identitat pròpies de Mallorca. També va denunciar la política del Govern Balear, contrària a la llengua, a la cultura i al territori, tal com s'ha vist amb l'aprovació del decret Fiol. El pre-

sident de l'Obra Cultural va considerar que la situació de Balears és d'emergència civil, i va exigir al Govern Balear un acte de rectificació de la seva política lingüística abans de final d'any. En cas contrari, va anunciar que es mobilitzaria tota la base social de l'entitat durant els propers mesos, posant èmfasi especial en la defensa de la llengua, de la cultura i d'una edu-

cació de qualitat per a tots els ciutadans de Mallorca.

Passat el discurs, que va ser interromput i àmpliament ovacionat, va ser el moment de la projecció del vídeo *Visc a Mallorca*, exemple de la nova línia de feina que ha emprès l'entitat a favor de la integració lingüística dels nouvinguts. El documental entrevista va explicar l'experiència d'un grup de nous

mallorquins que han après català. Posteriorment, es varen començar a lliurar els Premis 31 de Desembre, que feien vint anys. Aquesta edició va reconèixer algunes de les iniciatives històriques a favor de la llengua i de la cultura a Mallorca i al conjunt dels Països Catalans. La decisió, en aquesta ocasió, va ser fruit de les deliberacions d'un jurat format per representants de les diferents illes. El lliurament dels premis, per la seva banda, va ser fet per representants de les delegacions territorials de l'entitat (Esporles, Valldemossa, Campos, Sa Pobla, Inca, Campanet i Lluçmajor).

El Premi Miquel dels Sants Oliver es va concedir *ex aequo* a dues publicacions que han contribuït a la renovació de la cultura i del pensament: el *Diccionari del Teatre a les Illes Balears*, dirigit per Joan Mas i Vives i coordinat per Francesc Perelló i Felani, i el llibre *Països Catalans en plural*, editat per Damià Pons i Pons. El guardó va ser recollit pels coordinadors mateixos. El Premi Josep Maria Llompart va ser lliurat a Sebastià Trias i Mercant, en reconeixement a la seva contribució a la història del pensament a les Balears. El Premi Gabriel Alomar es va concedir a l'Escola Mata de Jonc per la seva contribució a l'ensenyament en català i a la renovació pedagògica. El va recollir la seva directora, Maria Pizà. El Premi Bartomeu Oliver va guardonar la Comissió de Festes de Santa Maria de Formentera, per la seva contribució a la dinamització cultural de l'illa i pel seu suport a la música feta en llengua catalana, i va ser recollit per un grup de membres de l'entitat, encapçalats per Jordi Ferrer.

Arribada la mitja part de la gala, l'entitat va voler retre homenatge a Damià Huguet, també mort fa deu anys, i es va projectar un vídeo sobre el poeta campaner. L'audiovisual integrava filmacions fetes per Huguet mateix, un conegut afeccionat al cinema i a la fotografia, amb una entrevista desconeguda feta al poeta. El vídeo va

donar a entrada al grup de pop Antònia Font, que duu una temporada de gran vitalitat creativa. La formació va interpretar dues cançons del seu darrer disc, unànimement lloat per públic i crítica, «Batiscafo Katiuskas», «Wa yeah» i «Tots els mecanismes» i amb un tema que va sorprendre el públic: una versió pròpia de la cançó «Kubala», de Joan Manuel Serrat, inclosa a un recopilatori en homenatge al cantautor, que el grup va interpretar en directe per primera vegada.

Finalitzada l'actuació, va continuar el lliurament dels Premis 31 de Desembre. El Premi Emili Darder va recaure en Joan Pere Le Bihan i Rul·lan, fill de mare solterica i capdavanter de les Escoles Bres-sola de Catalunya Nord, projecte d'ensenyament en català que ha tengut un creixement significatiu durant els darrers anys. El Premi Bartomeu Rosselló-Pòrcel va ser lliurat al jove sociòleg Joan Amer i Fernández, pel seu llibre *Turisme i política. L'empresariat hotelier de Mallorca*, per la seva contribució al coneixement de la nostra realitat política, econòmica i social. El Premi Francesc de Borja Moll, per la seva banda, va ser concedit a la Llibreria Quart Creixent per la seva contribució de trenta anys a la promoció del llibre en català. El guardó el va rebre una representació àmplia de l'empresa, encapçalada per Jaume Corbera, un dels membres fundadors.

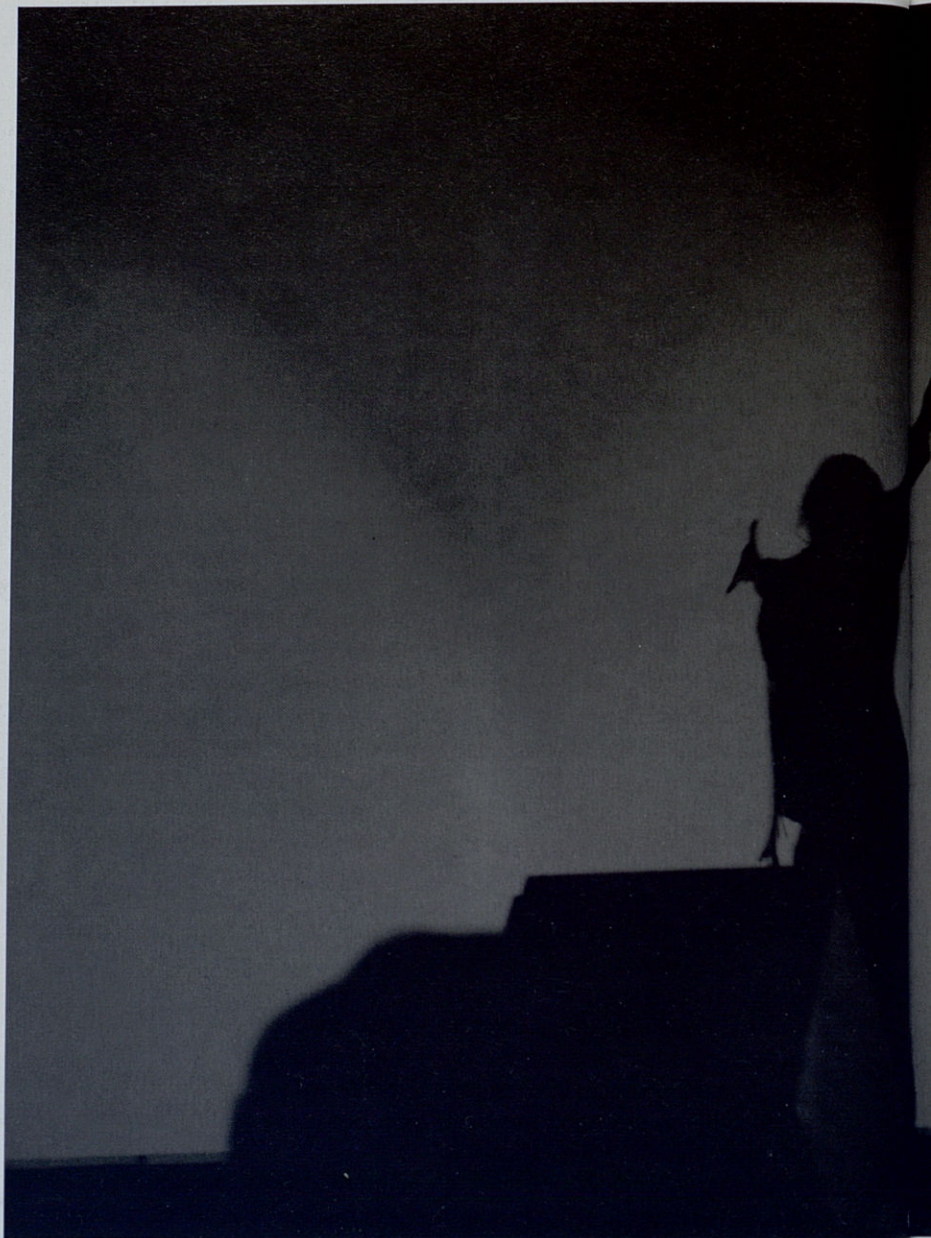
De manera extraordinària, l'Obra Cultural va concedir distincions a dues entitats que havien destacat pel suport a la llengua i a la cultura: una a Ràdiotelevisió de Mallorca, que va ser recollida pel seu director, Antoni Moragues, i una altra a la Filharmònica Porrerenca amb motiu dels seus 150 anys d'història, lliurada al seu president, Cristòfol Font.

Un vídeo sobre la campanya Sus Mallorca va ser el preàmbul d'un altre fet important de la Nit de la Cultura: el reconeixement de mèrits al voluntariat lingüístic que dona cada any l'entitat a les persones que han destacat per la seva

feina d'anys a favor de la llengua i la cultura catalanes. En aquesta ocasió els reconeguts varen ser Joan Lladonet i Escalas, precursor i promotor de l'ensenyament en català, i Bernardí Amengual i Capó, impulsor i president de la delegació de l'OCB de Búger, que el 2006 feia 30 anys, per la seva tasca a favor de la llengua i la cultura al seu poble.

Acabat el lliurament dels premis era el torn de la traca final, esperada per tothom i que havia de donar per acabada la vetlada: l'homenatge al poeta Miquel Àngel Riera, desaparegut fa deu anys i destacat impulsor de la renovació de les lletres catalanes a Mallorca.

L'espectacle, *Miquelangelats*, pensat per a l'ocasió va constar de diverses parts. La projecció d'un vídeo sobre el poeta va precedir el poema *T'estim, però me'n fot*, recitat per Miquel Mestre i Biel Mesquida. Els mateixos versos varen ser posteriorment cantats i interpretats al piano per Maia Planas i Antoni Parera Fons, autor de la música. El duo va donar pas de nou a Mestre i Mesquida, que varen donar el relleu al guitarrista i compositor Joan Bibiloni, que va interpretar i cantar el poema *Mai donis per finit el temps de seduir-me*. Un fragment de l'espectacle *Tempo*, a càrrec dels actors Biel Jordà i Marta Barceló, va delectar el pú-

La Nit de la Cultura va acabar, com cada any, amb la interpretació de La Balanguera per part del públic i dels artistes. Una Nit de la Cultura que demostrar, una altra vegada, el bon moment creatiu dels artistes a Mallorca i al conjunt dels Països Catalans. I va saber transmetre al conjunt dels Països Catalans la visió d'una Mallorca que continua reivindicant els seus drets culturals i nacionals davant unes institucions autonòmiques hostils al país. En els temps que corren, d'emergència civil, no és poc.

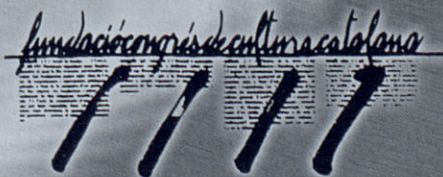
blic amb la seva combinació de teatre, acrobàcia i música. La dicció del poema *El pis de la badia* a dues veus per Mesquida i Mestre, acompanyada al piano per Oscar

Caravaca, a la veu per Maia Planas i a la dansa per Rafael Amargo, va ser el moment culminant del vespre, el que va posar el punt i final a l'Homenatge a Miquel Àngel Riera.

EL MIRALL amb el suport de

**Generalitat
de Catalunya**

La Federació Llull agafa embranzida

MACIÀ JOSEP CALAFAT BELLVER

L'acte amb què l'Obra Cultural Balear va voler commemorar la Diada de Mallorca, que recorda cada 31 de desembre l'entrada de Jaume I a Medina Mayurqa, va complir les expectatives posades pels organitzadors. El recinte del Teatre Municipal de Palma va quedar petit per escoltar els representants de la Federació Llull, en el seu primer acte conjunt a Mallorca d'ençà de la seva fundació a començaments dels anys 90. La federació va néixer amb l'objectiu de coordinar les tres principals entitats dels Països Catalans (Acció Cultural del País Valencià, Obra Cultural Balear i Òmnium Cultural) en la seva acció conjunta a l'àmbit internacional: davant l'Estat espanyol i la Unió Europea. Després d'uns anys de poca activitat, la Federació ha pres un nou impuls recentment, segurament com a resultat de la renovació interna

de dues de les entitats integrants.

La commemoració també va servir per retre un homenatge merescut al poeta campaner Damià Huguet, un dels màxims renovadors de les lletres catalanes a Mallorca i incansable activista cultural, mort ara fa deu anys. L'encomanada de fer-ho va ser l'Obra Cultural de Campos, que va organitzar un espectacle coordinat per Joan Gomila. Vint veïns del poble que el va veure néixer i viure varen recitar textos de l'autor, que feien referència als temes que varen interessar Huguet al llarg de la seva trajectòria: Campos i la seva gent, els petits plaers de la vida quotidiana, el camp, l'amistat, l'amor, el sexe... No hi varen mancar tampoc referències polítiques, com la denúncia de la repressió franquista. Tot això acompanyat de la música que va marcar Huguet,

un dels impulsors de la Nova Cançó a Mallorca. En aquest sentit, un dels moments més emotius de la vetlada va ser la lectura de la carta que va dedicar Maria del Mar Bonet al difunt. L'espectacle en el seu conjunt va rememorar una Mallorca que ja no existeix, ben lluny de les presses i dels col·lapses de trànsit d'avui, en què l'únic que anava d'hora era el tren i en què la vida era més humana i senzilla, però també més dura i menys lliure.

Damià Huguet va donar pas als parlaments dels membres de la Federació Lull, presentats per la gerent de l'Obra Cultural Balear, Catalina Alemany. Malauradament, no hi va poder assistir Jordi Porta, per motius familiars. En el seu lloc va intervenir el vicepresident d'Òmnium, Joan Avellà, que va exposar les línies de feina actuals de l'entitat. Avellà va explicar que l'associació enfoca la nova etapa política de Catalunya des de la independència de qualsevol poder, que no des de la neutralitat. Va rebutjar que Catalunya es trobi en una fase postnacional i va explicar la seva oposició a l'augment d'una hora de castellà a l'escola, tal com pretén un decret del govern espanyol. Acte seguit va explicar les noves línies de feina de l'entitat en àmbits com la llengua (suport a l'escola en català), la cultura (suport a les indústries culturals), els mitjans de comunicació (projecte de fer televisió a través d'Internet) o la interculturalitat (impuls de les parelles lingüístiques). Va reafirmar el compromís d'Òmnium Cultural amb la construcció dels Països

Catalans des de la societat civil, en col·laboració amb les altres entitats de la Federació Lull.

Eliseu Climent, president d'Acció Cultural del País Valencià, va fer un emotiu repàs per la història dels darrers 45 anys al País Valencià fins arribar a l'actual moment de l'entitat. Climent va explicar que el retard històric del País Valencià es pot explicar just mirant les dates de fundació de les entitats membres de la federació: Òmnium Cultural el 1961, Obra Cultural Balear el 1962 i Acció Cultural del País Valencià en una data tan tardana com el 1978. Seguidament va desgarnar l'evolució del moviment nacionalista a València: des del sorgiment dels primers nuclis de

resistència cultural al franquisme, passant pel revulsiu modernitzador que va significar la figura de Joan Fuster. Les primeres iniciatives per ensenyar la llengua, a començaments dels anys setanta, prefiguraven el que seria a finals de la dècada Acció Cultural del País Valencià. Entremig, la Batalla de València, reacció furibunda de la dreta franquista contra l'incipient procés de recuperació cultural i nacional. Després, l'autonomia, amb la seva Llei d'ús i ensenyament del valencià. Climent va exposar la seva experiència amb governs del PSOE i del PP («els primers no ajudaven, però deixaven fer; els segons han intentat eliminar-nos com a poble»). Per

**ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA**

T'equipam per a l'aventura

**ES
REFUGI**

Via Sindicat, 21 (pati interior)
Palma

Tel. 971 71 67 31

Fax 971 71 85 97

refugi@detallsport.es

www.esrefugi.es

acabar, va explicar el projecte actual de Centre de Cultura Contemporània, situat a l'edifici que ocupaven els antics magatzems El Siglo, que ha esdevingut un gran centre de referència per a tots els sectors culturals de la capital valenciana i per al conjunt de la societat civil. L'indret està pensat per a la difusió de la llengua i la cultura catalanes en ple centre de València i aixoplugarà les principals entitats que fan feina a favor d'aquests objectius.

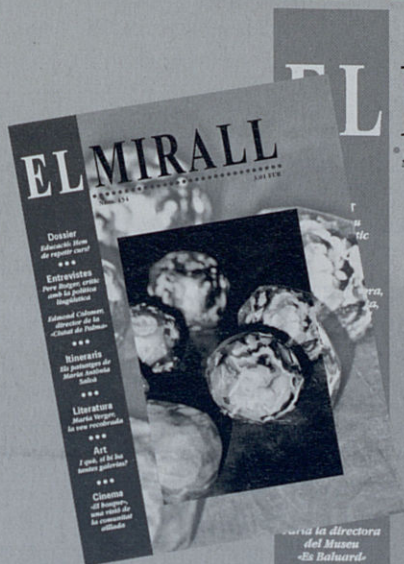
Per cloure els parlaments va intervenir el president de l'Obra Cultural Balear, Jaume Mateu, que va fer balanç de la feina feta per la junta directiva actual, poc més d'un any després de la seva arribada a la direcció de l'entitat. Va explicar la constitució de tres comissions de feina (de voluntariat, intercultural i de cultura popular), la posada en marxa del Consell Assessor, l'obertura de l'Oficina de Drets Lingüístics i la recuperació dels Fòrum OCB. Va denunciar la manca de

reconeixement del català al nou Estatut de les Balears, malgrat l'actitud dialogant de l'entitat amb tots els poders públics. Segons Mateu, el rebuig a aquesta voluntat d'entesa obliga l'entitat a mobilitzar-se i a mobilitzar tots els seus socis i simpatitzants contra la política del Govern Balear. El president va explicar les línies de feina a favor de la interculturalitat, el màxim exponent de la qual ha estat el MallorcaMón Festival, i la posada en marxa de mobilitzacions a favor de la llengua a nivell local, el Sus Mallorca, que segueix a bon ritme a les viles i barris. La campanya acabarà el maig de l'any que ve amb una gran festa a Palma. Mateu va anunciar, per a l'any nou, l'inici de les emissions de Sòmi seremradio.cat i la participació a Vilaweb Televisió. Va reafirmar el seu compromís amb la resta d'entitats de la Federació Llull, partint de l'assumpció de la catalanitat comuna per part de tots els seus integrants. Per a Mateu, les agres-

sions a la llengua al País Valencià afecten també el Principat i les Balears i s'hi ha de donar una resposta conjunta. Aquest paper, segons el president, correspon a la Federació Llull. Per últim, va reivindicar el 31 de Desembre com a data d'entrada de Mallorca a la catalanitat.

L'acte va acabar amb la interpretació de cançons nadalenques i de *La Balanguera* per part de la Coral Sant Miquel, de Campanet. D'aquesta manera va acabar una trobada que ha fet evident la represa de les activitats conjuntes de la Federació Llull. A més, l'acte va servir perquè l'Obra Cultural Balear anunciàs l'inici d'una gran campanya de mobilitzacions a favor de la llengua i de l'autogovern per a l'any 2007. Es tracta de dues bones notícies per a la defensa de les senyes d'identitat culturals comunes. L'any 2007 promet ser un any intens en la reivindicació lingüística i cultural d'un racó a l'altre dels Països Catalans.

EL MIRALL

EL MIRALL
Núm. 155 3,01 EUR

EL MIRALL BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Sr./Sra. _____

DNI _____

Adreça _____

núm. _____ pis _____

Codi postal _____ població _____

Telèfon _____

Em subscric a la revista EL MIRALL, al preu de 25 euros de quota anual. Podeu presentar els rebuts a l'entitat bancària/d'estalvi que indic a continuació i a la qual deman que els accepti i els carregui al meu compte:

Banc/Caixa _____

Signatura

Agència/oficina _____

DC _____ cte./lta. núm. _____

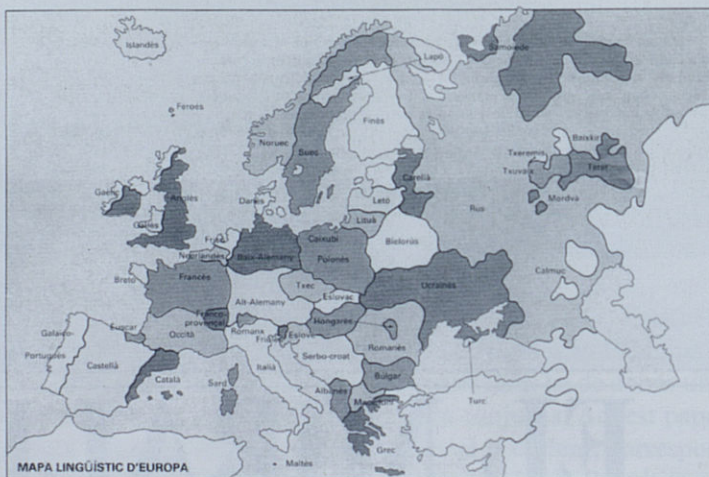
Més llengües oficials a la Unió Europea

Amb l'entrada al 2007, el gaèlic passa a ser llengua oficial i de treball de la Unió Europea. En un primer moment, es traduiran només les regulacions més importants i, d'aquí a cinc anys, tota la documentació haurà d'estar disponible en aquesta llengua. El reconeixement del gaèlic, llengua oficial a Irlanda, el va demanar el Govern de Dublín, que s'ha compromès a proporcionar la trentena de traductors necessaris.

El gaèlic és una llengua cèltica. Segons una estadística de l'any 2002 del Govern irlandès, el 43,5 % dels ciutadans de la República d'Irlanda el sap parlar, i un milió i mig de persones el parla cada dia. En canvi, altres fonts apunten que només són setanta mil. La nova llengua oficial de la UE també és present al Nord d'Irlanda, a septentrió de l'illa, sota administració de la Gran Bretanya.

També des del primer de gener són oficials el romanès i el búlgar, ja que Romania i Bulgària han entrat a la Unió Europea. Per tant, ara són vint-i-tres les llengües oficials: l'alemany, l'anglès, el danès, l'eslovac, l'eslovè, l'espanyol, l'estonià, el finès, el francès, el grec, l'hongarès, l'italià, el letó, el lituà, el maltès, el neerlandès, el polonès, el portuguès, el suec i el txec.

Recordem que la nostra llengua és present a la UE, però de moment no ha aconseguit el reconeixement oficial, malgrat la proposta feta pel Govern espanyol el 2005 perquè fos reconeguda, juntament amb l'euscar i el gal·lec. La reunió del Comitè de Representants de la Unió va votar en contra de l'oficialitat i el català només es pot utilitzar en tres àmbits, sense valor jurídic i amb els costos d'utilització a càrrec del Govern espanyol: en les intervencions orals al Consell de la Unió (que s'han de notificar en un termini raonable abans de la sessió i només es permeten si hi ha els mitjans necessaris disponibles), en les comunicacions escrites adreçades al Consell i en els actes aprovats pel Consell i el Parlament Europeu.

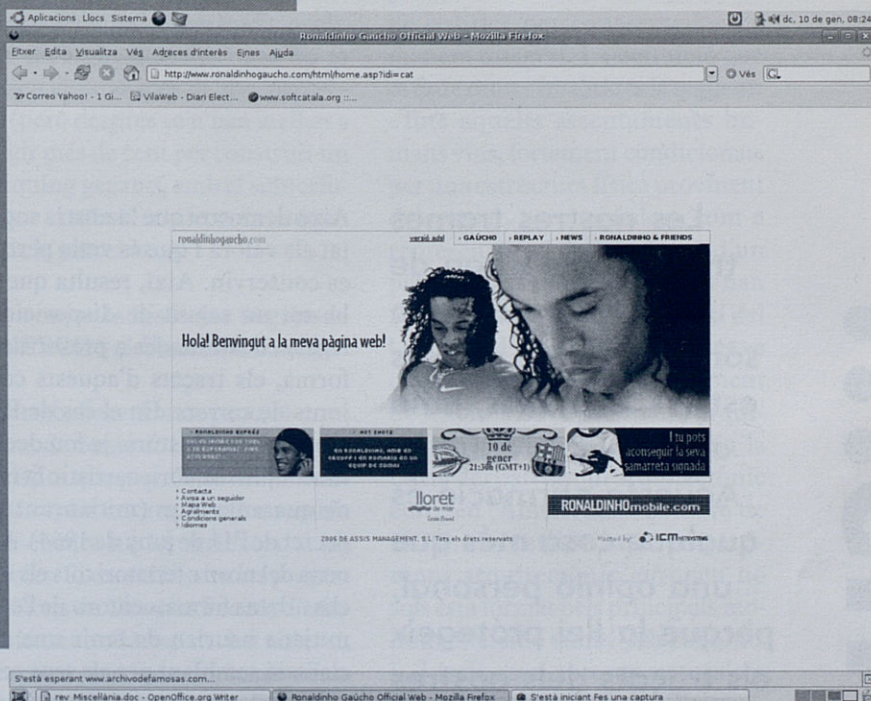

Creada la Federació Internacional d'Associacions de Catalanística

El mes passat es va constituir la Federació Internacional d'Associacions de Catalanística, promoguda per l'Institut Ramon Llull. Aquesta federació la constitueixen l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes (amb seu a l'IEC), l'Anglo-Catalan Society, l'Associazione Italiana di Studi Catalani, l'Association Française des Catalanistes, la North-American Catalan Society (amb seu a l'IEC) i la Deutscher Katalanistenverband. L'objectiu és facilitar la col·laboració de les associacions de catalanística en la projecció internacional de col·loquis, simposis, actes d'homenatge a catalanòfils destacats o publicacions conjuntes. Sota el terme d'entitat catalanística trobam associacions d'estudiosos i d'experts de la llengua i la literatura catalanes residents dins i fora del domini lingüístic. L'acte el presidia Salvador Giner, president de l'IEC, i hi varen assistir el president de la Secció Filològica de l'IEC, Joan Martí i Castell; el president de la Societat Catalana de Llengua i Literatura, filial de l'Institut, August Bover; la cap de l'àrea de llengua de l'IRL, Maria Àngels Prats, i diversos representants de la federació recentment constituïda.

Utilització del català a Internet

Webmàsters Independents en Català de Cultura i d'Àmbits Cívics (WICCAC) ha fet la darrera actualització del baròmetre de l'ús del català a Internet. El resum de les dades reflecteix que el percentatge global d'ús de la nostra llengua actualment és del 52,23%, dues dècimes per sobre de les dades del mes anterior. Això, segons WICCAC, constitueix un ús mitjà-baix. A més a més, hi ha disset dels trenta-cinc sectors analitzats que tenen un percentatge d'ús inferior al 50%, i nou que se situen entre el 30 i el 50%. Finalment, cal destacar que el mes de desembre s'han incorporat quaranta-cinc nous webs al baròmetre. Cal destacar algunes catalanitzacions de webs importants: la de Marina d'Or, la de la cadena d'hotels Center i la del jugador del Barça Ronaldinho. I també, com en altres anys, la lliga de bàsquet nord-americana ha inclòs el català en el formulari per votar els jugadors que participaran al tradicional NBA All Stars 2007.

Metges especialistes en oftalmologia

C/ d'Anselm Turmeda, 10. Palma (Mallorca)
 Tel. 971 20 15 12 - 971 29 47 44 - 971 29 54 50
 Fax 971 75 52 38
 A/e: iom@iom.es

Cent raons per preservar les trames medievals

El compliment de la llei

ÀNGEL FRANCESC GENÉ I RAMIS

Les nostres trames tradicionals s'han de preservar així com són: xarxes de carrers estrets, sinuosos, amb amplades irregulars. Aquesta afirmació és alguna cosa més que una opinió personal, perquè la llei protegeix els traçats dels nostres carrers d'origen medieval.

Això demostra que la nostra societat els valora i que es vetla perquè es conservin. Així, resulta que hi ha tot un seguit de disposicions legals encaminades a preservar la forma, els traçats d'aquests conjunts de carrers. En el cas de Palma, el centre històric ja fou declarat conjunt historicoartístic fa més de quaranta anys (mitjançant un decret de l'11 de juny de 1964). A la resta del nostre territori tots els nuclis urbans formats entorn de l'edat mitjana haurien de tenir una declaració semblant per als seus centres històrics, si és que ja no la tenen, com és el cas d'Alcúdia i les seves murades. Ens hauríem d'avesar a parlar del centre històric d'Inca, de Manacor, de Felanitx o de Llubí. Tenir un nucli medieval no

és tan sols privilegi de Palma. D'altra part, a la pràctica, malauradament, tota la protecció dels conjunts històrics no sempre garanteix que es preservin, per més que algunes institucions s'hi esforcin de veres, com veurem tot seguit.

El Servei de Patrimoni del Consell de Mallorca

Aquesta institució és un dels òrgans que estableix la llei per a la pro-

tecció del patrimoni. Seguirem un cas concret per entendre'n més bé el funcionament. Es tracta de l'informe que féu la Comissió Insular de Patrimoni Històric sobre l'expedient 346/97, de modificació del PEPRI de sa Gerreria de Palma. La modificació afectava la zona de sa Ferreria coneguda com a *barri xinès*, n'implicava la destrucció, il·letes senceres del centre històric devastades per poder fer un pàrquing mastodòntic. Anys abans, la Comissió havia informat favorablement sobre la construcció d'un petit pàrquing subterrani a l'indret, expedient 169/94, signat el 8 de novembre de 1994. Allò que es demanava anys després, el 1997, era una ampliació bestial del pàrquing. La resposta fou l'informe 346/97 esmentat, signat el 29 de gener de 1998 pel president de la Comissió: se'n desprèn que el centre històric de Palma és un bé d'interès cultural, i s'hi cita la Llei de protecció del patrimoni històric espanyol, vigent en aquell moment i avui només de forma subsidiària. A l'informe es fa avinent, entre altres coses, que, segons la Llei esmentada, s'han de respectar els traçats dels carrers. La conclusió final del document és: «Per la qual cosa els sotassignats informen desfavorablement aquesta proposta de modificació del PEPRI de SA GERRERIA de Palma per quant contradiu la idea de protecció i manteniment de l'estructura urbana i arquitectònica existent al barri de Sa Gerreria, anant en contra del que disposen els articles 20 i 21 de la Llei 16/1985,

Cent raons...

de 25 de juny, del Patrimoni Històric Espanyol [sic]». Hem de dir que, en aquest cas, tot plegat no serví per a gaire cosa: qualsevol persona pot passejar per l'entorn de la porta de Sant Antoni i veure com una nova urbanització damunt un pàrquing someral substitueix absurdament, penosament, tot un barri d'origen medieval. Sembla que l'informe no era vinculant i no se'n féu cas. A banda d'això, hem de dir que actualment la Llei de protecció del patrimoni vigent és una altra, tant de bo sigui més eficient (altrament s'hi haurien de fer les modificacions necessàries). Tot seguit examinarem uns quants aspectes d'aquest text legal.

La Llei de protecció del patrimoni històric de les Illes Balears

Queda prou clar en aquesta llei que s'han de preservar les nostres trames tradicionals? Hi ha algun crivell per on es pugui escolar algun tipus de devastació dels nostres nuclis medievals? Intentarem respondre d'alguna manera a aquest interrogant més endavant. A favor del manteniment de les trames medievals tenim l'article 39.3 de la Llei esmentada: «La conservació del conjunt històric declarat bé d'interès cultural haurà de comportar el manteniment de l'estructura urbana i arquitectònica, com també de les característiques generals del seu ambient. Excepcionalment es consideraran les substitucions d'immobles, si han de contribuir a la conservació general del conjunt. Es mantindran les alineacions urbanes existents.» Sembla que algunes vegades es fan

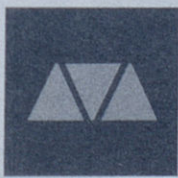
embulls amb la lletra de la Llei, però l'esperit queda ben clar: és totalment proteccionista amb les perspectives trencades dels nostres sinuosos carrers d'origen medieval, amb els nostres conjunts històrics. També hem de dir que hi ha tot un seguit de normativa de l'Ajuntament de Palma encaminada a protegir les trames tradicionals. Per exemple, a sa Gerreria no es poden ajuntar més de tres parcel·les (però després se n'han arribat a afegir més de cent per construir un pàrquing gegantí, amb el subterfugi que el subsòl no afecta l'estructura de la parcel·la...).

Els conjunts històrics segons la UNESCO i el Consell d'Europa

No treballarem mai prou el concepte de conjunt històric, sempre insistim que popularment no arriba a arrelar encara. La idea sembla que encara no ha arribat ni a les escoles. Si examinàssim les programacions de Ciències Socials d'educació secundària, de batxillerat, veuríem com fan referència a l'arquitectura, a la pintura, a l'escultura. Però no s'hi esmenta aquest concepte. I la ciutat és una manifestació artística tant com ho pugui ser la pintura, potser més quotidiana i trepitjada que qualsevol altra. La majoria de la població coneix bé el propi centre històric, també el de Ciutat, ni que sigui de passada, per anar de compres. Però vegem què ens diu sobre aquesta qüestió la UNESCO (ens de les Nacions Unides que s'ocupa de l'educació, de la ciència i de la cultura, sia dit per si algun escolar llegís aquest escrit). En el document

que arreplega les conclusions del Col·loqui sobre la Preservació dels Centres Històrics davant el Creixement de les Ciutats Contemporànies, reunió propiciada per la UNESCO i feta a Quito el mes de març de 1977, es defineixen els centres històrics, es parla de la seva problemàtica i es fa una proposta de política per conservar-los de manera integral. La definició que es fa de centre històric és la següent: «Tots aquells assentaments humans vius, fortament condicionats per una estructura física provinent del passat, reconeixadors com a representatius de l'evolució d'un poble.» En l'àmbit europeu, s'han fet molts de documents en el si del Consell d'Europa, d'ençà que es va crear el 1949, sobre el tractament de les ciutats i el patrimoni arquitectònic, entre els quals hi ha la Carta del patrimoni arquitectònic europeu (Amsterdam, octubre de 1975): s'hi estableix que «el patrimoni arquitectònic europeu no sols està format pels principals monuments, sinó també pels conjunts [...] i els seus entorns naturals o construïts». També que «l'estructura dels conjunts històrics afavoreix l'armònic equilibri de les societats», que el «patrimoni arquitectònic té un valor educatiu determinant» i que es troba en perill (i tant!). Així mateix es detalla a la Carta la necessitat de rehabilitar els barris antics sense modificar la composició social dels seus residents. També en l'àmbit de la nostra comunitat autònoma es defineix el conjunt històric a l'article 6.2 de la Llei del patrimoni històric de les Illes Balears: «Agrupació homogènia de construccions urba-

GRUP ava

Viajes

Martel

BAL. 029 M/D

Oms, 50 · Ap. Correus 696
07003 Palma (Mallorca)
Tel. 971 72 38 42
Fax 971 72 69 42

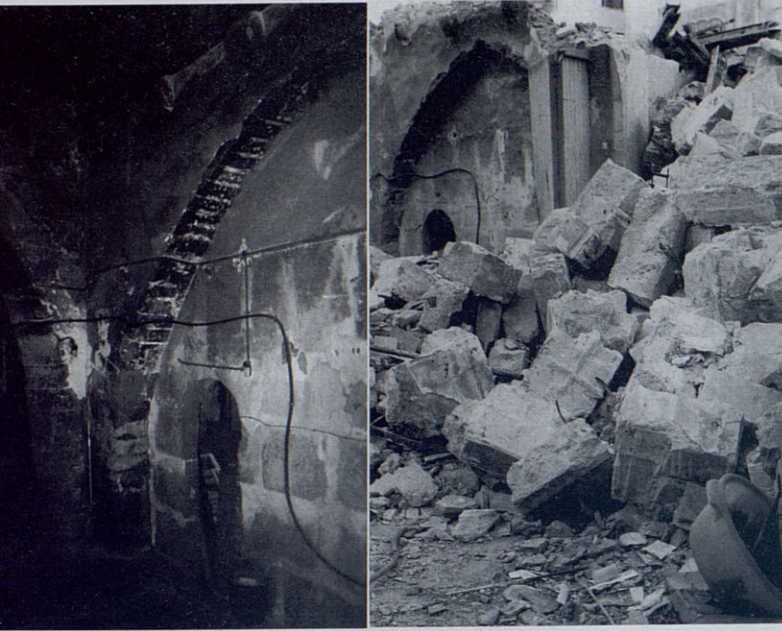
E-mail: ventas@viajesmartel.com

Carles III, 22 b · Ap. Correus 655
07800 EIVISSA
Tel. 971 31 24 72
Fax 971 31 17 08

E-mail: martelib@viajesmartel.com

M. Lúisa Serra, 30 b · Ap. Correus 86
07703 MAÓ (Menorca)
Tel. 971 36 70 13
Fax 971 36 73 11

E-mail: martelme@viajesmartel.com

nes o rurals, contínua o dispersa, que es distingeix pel seu interès històric, artístic, arquitectònic, arqueològic, historicoindustrial, social, científic o tècnic, amb coherència suficient per constituir una unitat susceptible de delimitació, encara que cadascuna de les parts individualment no tenguí valor rellevant.»

La llei i el subterfugi: ni Marbella ni Andratx

No volem ni insinuar que a les devastacions massives del conjunt històric de sa Ferreria (dins sa Ferreria, ahir mateix) o dels carrers de sa Ferreria i en Bauló (a sa Ferreria també avui mateix) hi hagi algun tipus de corrupció urbanística en l'Administració pública. No és el mateix, entre altres

coses, perquè hi estan implicades moltes institucions i molts partits polítics (de tots els colors de l'arc de Sant Martí, alguns de més a prop, d'altres de més enfora). No pretenem, ni de lluny, fer cap tipus de comparació amb els casos de Marbella o Andratx. Però el que volem dir és que sembla que unes destruccions tan horroroses al centre històric de Ciutat no s'haurien d'haver fet mai (els occidentals ens feiem els civilitzats davant la destrucció del patrimoni feta a l'Iraq de Saddam Hussein i no ens volíem adonar que aquí passava el mateix). Si la llei protegeix els centres històrics, tots els barris que els formen, per on s'escolen les maniobres per destruir-los? Per on s'escolen unes actuacions que van molt clarament en contra de l'esperit de la llei? Sembla que totes aquestes destruccions del patrimoni es camuflen sota algun tipus de «pell de xotet», se'ls dona una aparença de «santet de guix». És molt antiga aquella dita de «si no passa per l'ull passarà per l'embull». I tot passa i passa i va passant. A la Llei de patrimoni de les Illes Balears tenim l'article 39.2 penosament semblant a l'article 21.2 de la Llei del patrimoni històric espanyol,

que ens diu: «Excepcionalment, el pla o instrument urbanístic de protecció permetrà remodelacions urbanes, però només en el cas que impliquin una millora de l'entorn territorial o urbà i contribueixin a la conservació general del conjunt.» És per aquí que passen totes aquestes remodelacions que es fan al centre històric de Palma? Si fos així, no s'hauria de canviar aquest article o vetlar perquè no se n'abusàs? És lamentablement xocant que un pla de protecció es converteixi a la pràctica en un pla de destrucció. Segons un article aparegut a *El País* i signat per Andreu Manresa, la devastació de sa Ferreria és de tal magnitud que provoca un cràter visible per via satèl·lit. Potser es fan embulls amb la Llei de patrimoni, però en queda molt clar l'esperit. Perquè hem de veure com des de les Nacions Unides (UNESCO, col·loqui de Quito), la Unió Europea (Consell d'Europa, Carta d'Amsterdam), l'Estat espanyol (Llei de protecció del patrimoni espanyol), la comunitat autònoma (Llei del patrimoni històric de les Illes Balears), els ajuntaments (cas dels plans especials per al centre històric de l'Ajuntament de Palma), es vetla per protegir els traçats dels carrers d'origen medieval. Esperem que tota aquesta teoria es dugui a la pràctica qualche dia i que s'acabin els subterfugis i les mangarrufes. Aquells que haurien de donar llum, donen fum. I això no pot ser.

***Àngel Francesc Gené i Ramis és llicenciat en Història de l'Art.**

EL MIRALL

amb el suport de

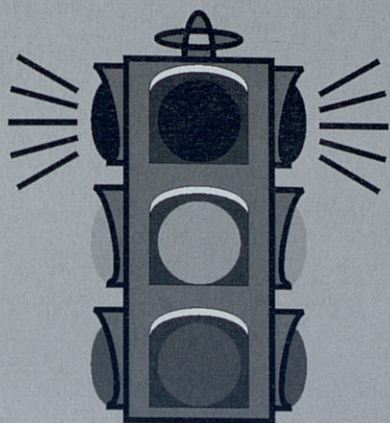
Consell de Mallorca

ESTOP
ESTUDIS TOPOGRÀFICS
SA
FOTOGRAFIA-TOPOGRAFIA-PROJECTES

- Plànols Topogràfics
 - Mesuraments
 - Replanteigs
- Fotografies aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes agrícoles
- Estudis mediambientals

E-Net

Plaça Rosselló, 4A, 3r - Tel. 971 72 33 56 Fax 971 71 89 01
www.estop.org E-mail: estop@estop.org

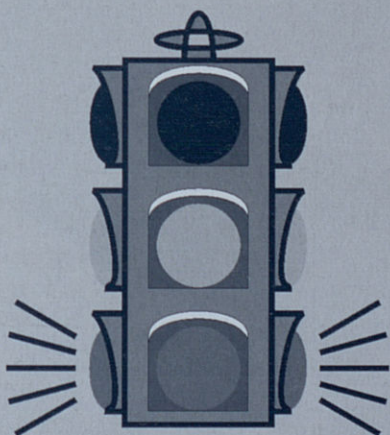
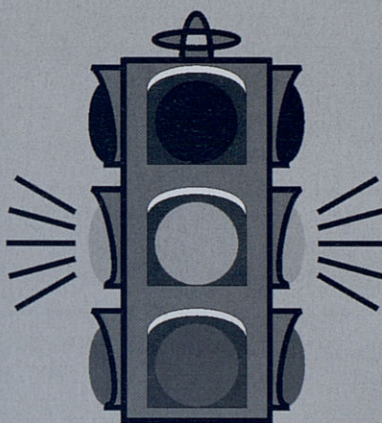

VERMELL

Per a la corporació municipal de l'**Ajuntament de Calvià**. El responsables polítics d'un dels ajuntaments més rics d'Europa han decidit dedicar un sol euro dins els pressuposts del 2007 a la difusió de l'ús i el coneixement de la llengua catalana, la pròpia de les Illes Balears.

GROC

Per a **Ronaldinho**. La web oficial del jugador del FC Barcelona Ronaldinho de Assis Moreira ja es pot consultar en la seva totalitat en llengua catalana. Una bona notícia que arriba quan el millor jugador del món ja fa uns anys que viu al nostre país.

VERD

Per als integrants de la plataforma **Calvià per la Llengua**, que, en un entorn tan desfavorable com aquesta localitat, lluiten dia a dia per la normalització de la nostra llengua i la nostra cultura. L'Obra Cultural Balear, en col·laboració amb Calvià per la Llengua, ha llançat la campanya «Un euro per Calvià», amb la intenció que els ciutadans del nostre país aportin a la normalització lingüística de Calvià el mateix import que hi dedica un dels ajuntaments més rics d'Europa. El que s'hi recapti es dedicarà a finançar les activitats de la plataforma.

**OFICINA DELS
DRETS
LINGÜÍSTICS**

L'Oficina dels Drets Lingüístics és un mecanisme de defensa contra les agressions a les persones que s'expressen normalment en català. Si heu patit alguna agressió o discriminació per raons de llengua, podeu fer-ho arribar a l'Oficina per les vies següents:

Correu electrònic: drets@ocbweb.org

Correu postal: Oficina dels Drets Lingüístics

C. del pare Bartomeu Pou, 31, baixos

07003 Palma

Telèfon: 971 723 299

El semàfor

La mola de Planícia

GASPAR VALERO I MARTÍ

Itinerari:

Banyalbufar
Son Sanutges
s'Arboçar
es Aljubets
la mola de Planícia
es Aljubets
el pas de sa Mola
les cases de Planícia
les cases des Rafal
Banyalbufar.

Horari aproximat: 4 h 30 min
(temps aproximat de marxa,
sense les aturades)

Descripció de l'itinerari

Partim de la plaça de Banyalbufar i pujam pel carrer de Jeroni Albertí, que és també l'inici del camí de la font de la Vila i del camí del Correu. El camí costerut ens condueix vora Son Vives. Un poc més amunt, a la dreta parteix el camí de la Síquia de Baix, vora el gran safareig de Son Vives. Després de Son Albertí, apareix la casa des Verdaguer, també a la dreta. La vista s'eixampla pels costers de margades. Més endavant, a l'esquerra trobam la casa dita Can Ferrà, amb un safareig davant.

Arribam vora la font de la Vila, que se situa a la dreta del camí, vora el torrent d'en Roig. Uns deu minuts més amunt, a la dreta apareixen els efectes de la guixeria de Son Sanutges, amb un gran forat fet al coster de la muntanya. Entretant,

a l'esquerra es poden veure les cases de Son Creus; tres revolts més amunt ens deixen a la cruïlla de Son Sanutges. En aquest entreforc, a l'esquerra tenim el camí que davalla cap a la carretera; dret, continua el camí del Correu, i cap a la dreta es dirigeix el camí de s'Arboçar, per on prenem. En aquest mateix punt, just a la dreta, queden les restes de la guixeria de Son Sanutges. Des de la cruïlla de la

pedrera, pel camí de s'Arboçar, arribam tot d'una a les cases de Son Sanutges, a l'esquerra del camí. Continuem cap a les cases de s'Arboçar, per un camí de carro ample i inicialment en lleugera davallada que acaba en un revolt a l'esquerra. A partir d'ara, mentre avançam per terreny planer, ens envolten pins i oliveres. A uns cinc minuts de Son Sanutges passam un xaragall i, dos minuts més enda-

Itineraris

vant, passam la barrera metàl·lica de s'Arboçar. El camí es manté pla-ner malgrat el desnivell de la dre-ta, salvat amb un marge de soste-niment. A uns sis minuts de la bar-rera, a la dreta apareix el primer d'una sèrie de cinc xalets fets re-centment. Just després, arribam a les cases de s'Arboçar, que se situ-en a l'esquerra del camí. Tenen alçat de dues plantes, amb la faça-na orientada a ponent. El portal

principal és de llinda, amb una fi-nestra a l'esquerra i una altra a la dreta; el primer pis mostra tres fi-nestres. A la dreta, hi ha un altre portal de llinda, que correspon a la tafona; més a la dreta, hi ha una escaleta exterior amb un portalet de llinda al capdamunt; acaba la façana amb una portassa, amb un til·ler davant la carrera.

De les cases de s'Arboçar conti-nuam pel camí de Planícia. Cinc

minuts més endavant arribam a la denominada volta des Avencs, a l'altura d'un altre xalet nou, a la dreta; a l'esquerra parteix el camí que puja a la mola de Planícia, anomenat camí des Carro, per on vol-tam, en pujada cap a sa Mola. Inicialment, és una pista nova que, quatre minuts més endavant, enllaça amb el camí vell, vora un portell esbaldregat a la dreta, que deixa pas a l'alzinar, conegut per

això amb el nom de barrera des Bosc. El camí continua en certa tendència a l'esquerra, però alguns metres després, en una cruïlla, volta a la dreta, deixant de banda a l'esquerra la rota des Saig. I immediatament, en una nova bifurcació, voltam a l'esquerra. Dos minuts més endavant, un altre entreforc ens obliga a voltar cap a la dreta. Deixam de banda un camí a l'esquerra i la nostra via avança per un alzinar espès, amb xiprell, mates i olivella, convertida en camí de carboner, que puja suau-ment. Més amunt, arribam a un ranxo de carboners, amb rotlle de sitja, forn de pa i, a la dreta, una barraca i un forn de calç. Després d'un revoltet, arribam a un collet, que constitueix una miranda natural sobre la mar. Vora la miranda, el camí volta a l'esquerra i a la dreta deixam una bassa, anomenada la bassa Petita o la bassa des Camí des Carro. Dos revolts més amunt, arribam a un altre coll, amb un revolt tancat cap a l'esquerra. Dos minuts més endavant, a la dreta remarcam un forn de calç que conserva la portalada; poc després, arribam al pla des Diners, partió entre les finques de s'Arboçar, es Rafal i Planícia, amb el puig des

Boix a la dreta, després del qual la vista s'obre cap a la dreta vers la punta de Son Serralta i la mola de s'Esclop.

En una zona on abunden els rotlles de sitja, a set o vuit minuts del pla des Diners, arribam a la cruïlla del pas de sa Mola, cap a la dreta, per on davallarem després de fer el cim. A la vora de l'arrencada del pas, hi ha un forn de calç de grans dimensions i un rotlle de sitja. Just després, arribam a les ruïnes d'una caseta, amb una bassa amb restes de coberta al costat. És el denominat aljub des Porxo. El camí passa vora la bassa i després volta a la dreta. L'aljub des Porxo, també dit la bassa Nova, es troba en mal estat de conservació. Té planta irregular amb tendència rectangular, i amb coberta de volta mig enrunada, que era molt rebaixada. Vora la bassa, s'aixequen encara les parets d'un porxo, molt deteriorat, que servia de soll de porcs. Després de l'aljub, avançam entre l'alzinar espès, amb alguns revolts en pujada que ens deixen a un collet. Quatre minuts més de caminada per aquest bosc encantat, arribam als Aljubets.

Es Aljubets són una interessant mostra del sistema hidràulic tradi-

cional. La construcció té planta rectangular, de 13,70 metres de llargada per 5,25 metres d'amplada a la part posterior (sud); l'altura oscil·la entre 1 metre i 1.70 metres. L'estructura interior presenta una divisió en dues parts longitudinals: la de la dreta constitueix una bassa per a abeurada del bestiar, mentre que la de l'esquerra és un aljub que es destinava a l'ús humà. La bassa mostra una obertura d'arc rodó; el sòl de la zona d'accés és rost per permetre l'acostament a l'aigua, i la coberta és de volta de canó. La part de l'aljub presenta a la part frontal una obertura quadrada, amb la llinda que mostra la data de 1882, molt esborrada; la coberta interior també és de volta de canó. La part superior té pedreny a manera de reble i, a la part de l'aljub, hi ha una obertura de secció quadrada, sense coll.

Partim des Aljubets cap al cim de sa Mola, en tendència cap a l'esquerra, vers l'est, per una zona amb alzinar espès. Alguns metres després de la partida, el camí es consolida cap a la dreta, en forma de rampa en pujada que es converteix en una ziga-zaga de revolts curts, a manera de caragol. Al final dels revolts, continuam cap a l'esquerra, deixant de banda un tirany a la dreta, que va as Puntals. Dos minuts més endavant, deixam a la dreta el camí que davalla a la vall de Superna, i continuam en línia recta, cap al nord-est, per la contrada plana d'alzinar que separa es Puntals de sa Mola.

A uns deu minuts d'anar per aquest planiol elevat, encara entre alzines, el camí comença a encarar la pujada definitiva a sa Mola, amb alguns revoltets que discorren per una cometa estreta. Aviat passam vora un ranxo de carboner, amb un rotlle de sitja, una barraca i una bassa de planta circular irregular, coneguda amb el nom d'aljub des Puig. Més amunt trobam altres rotlles de sitja, mentre que a la nostra dreta observam un dels avantcims de sa Mola. A uns cinc minuts de l'aljub des Puig, arribam a un entreforc de camins, punt on anam per l'esquerra. Des-

prés d'un revolt a l'esquerra i de passar alguns rotlles de sitja, avançam sobre roques els darrers metres que ens deixen al cim del puig de sa Mola, vora l'indret denominat es Teixos. En arribar, vora el vèrtex, hi veurem una esgavellada caseta de vigilància contra incendis, denominada la caseta des Forestal. El premi al nostre esforç és un panorama immillorable, especialment cap als espadats vertiginosos de tramuntana i de ponent, amb la mar tancant un horitzó inabastable i amb el poble de Banyalbufar empetitit per la distància. El lloc dit es Teixos és de gran interès botànic, ja que conserva un dels redols més importants de Mallorca de *Taxus baccata*.

Davallam del cim de sa Mola pel mateix camí de pujada, cap al coll que separa sa Mola des Puntals, des d'on continuam el descens pel caragol i arribam as Aljubets. Dotze o tretze minuts més avall, arribam a l'aljub des Porxo. Aquí hem de posar atenció, perquè alguns metres més endavant, passat el forn de calç de l'esquerra del camí, hem d'abandonar la via ampla que constitueix el camí des Carro i ens hem de desviar per la nostra esquerra, cap al pas de sa Mola. Per un tirany que davalla entre alzines, entram en una coma ombrívola, amb rotlles de sitja. A uns vuit minuts de baixada pel nou camí, arribam al que pròpiament és el pas de sa Mola, una gorja estreta entre parets rocoses naturals. Al final del pas, notam les restes d'una barrera de fusta que ens obre el coster en davallada; el sender agafa una lleugera tendència cap a l'esquerra, amb un penyal isolat que destaca per la nostra dreta, el penyal des Migdia. Uns sis minuts després del portell del pas, arribam a un rotlle de sitja, rere el qual apareix un camí ample que prové del porxo de Darrere ses Cases. Agafam el camí cap a la dreta, en direcció a les cases de Planícia. Després d'un revolt a l'esquerra, trobam també a l'esquerra una bassa, a manera de pica amb graons. Just després, enllaçam amb un camí més important, que prové de la part d'Estellencs; és aquest el denominat camí des Bosc Gran o de Son Fortuny, que també agafam cap a la dreta. A l'esquerra, davall el marge del camí, queda la font de na Ferrera, amb

Relojería Española S.L.

FUNDADA EN 1885

Concessionari Oficial

Ω
OMEGA
Watches & Bijoux

FREDERIQUE CONSTANT
GENEVE

LONGINES
SWISS WATCHES

GLYCINE
SWISS

TISSOT
Swiss Quality Time

RADO
Switzerland

VICTORINOX SWISS ARMY

HAMILTON
AMERICAN • SINCE 1852

Plaça de Cort, 14

Tel. 971 721 563 • 971 724 344

Fax 971 714 369

www.relojeriaespanola.es
respanyola@wmega.es

mina. Dos minuts més endavant passam un portell, amb la paret de l'esquerra solcada per una canaleta. Tres minuts més avall, vora unes grans alzines, conegudes amb el nom de ses Alzines Dolces, hi ha el portell de les cases de Planícia, amb barrera de fusta. Hi arribam per la part posterior, amb un gran safareig a l'esquerra i uns sestadors a la dreta. Dues barreretes més ens deixen a la part final del safareig, on el camí dissenya tres revolts que ens situen a la carrera de les cases de Planícia, amb noguers.

La possessió de Planícia és de les més importants del terme de Banyalbufar. La façana s'orienta al nord, davant una esplanada amb vista sobre la mar; el portal forà és un ample arc rebaixat

que deixa pas a una clastreta amb la casa dels senyors a la dreta i la dels amos a l'esquerra. Planícia ha estat al llarg dels segles una gran possessió olivarera, amb una gran tafona. En el segle xv era propietat dels Juan de Planícia, dels quals passà a la família Sunyer i d'aquests als Pueyo i als Rotten, marquesos de Campofranco. Actualment, és de la família Balle.

De les cases de Planícia, cap a la dreta segons la posició d'arribada, ens dirigim a Banyalbufar pes Rafal de Planícia. Deixam a l'esquerra el camí asfaltat de la possessió que va a la carretera C-710 i voltam a la dreta, per un camí de carro, ample i planer; a la dreta queda la casa de les col·lidores d'oliva i, cinc minuts més endavant,

passam una barrera, amb s'Era Vella a l'esquerra. Més endavant, davallam dos revolts. Deixam enrere les restes de la barrera des Coll de Vela i, dos o tres minuts més endavant, arribam a la cruïlla del camí de s'Arboçar, amb una barrera a la dreta que du a la finca de s'Arboçar, zona ja coneguda en aquesta ruta. En aquest entrecerc, voltam a l'esquerra, resseguint l'angle agut dels camins. Cinc minuts després de la barrera des Rafal, apareix a l'esquerra el camí de la Font des Garbell. Seguim la volta a la dreta, mentre el redol d'alzines i pins deixa pas a les oliveres. A uns sis minuts de l'entrecerc, arribam a les cases des Rafal, amb una esplanada guarnida per lledoners i plàtans. De les cases, destacam el portal rodó, amb un colcador a la dreta, i la torre de defensa, adossada al lateral de l'esquerra.

A les cases des Rafal, ens situam en el camí de ferradura, sovint empedrat, que ens davalla ràpidament al poble. Aviat passam una barrereta de fusta, i entram en un bosc de pins i alzines. La davallada és rosta, i en cinc minuts arribam a les primeres marjades, amb un safareig a l'esquerra amb una servera. El rost s'accentua i deixam a la dreta la casa de sa Costa i, a l'esquerra, na Revolta. En tendència cap a la dreta, passam alguns safareigs de grans dimensions. A l'esquerra es troba la casa dita Can Guidoi, mentre que a la dreta compareix la finca anomenada sa Vinya. Després, el camí volta a l'esquerra i arribam a la carretera Banyalbufar-Estellencs, que agafam cap a la dreta. Tres o quatre minuts d'asfalt, durant els quals passam el torrent de Can Fura, ens deixen vora la Baronia de Banyalbufar, i d'aquí arribam a la plaça, on acabam l'excursió.

llum i gas
amb més energia que mai

E gesa endesa

FONO
902 500 902
GESA

AVARIES: 902 534 902

Per fi he trobat la universitat que
s'adapta a mi i no a l'inrevés.

Cristina
Empleada de banca
i estudiant d'Administració
i Direcció d'Empreses a la UOC

Benvinguts a la universitat personal

Com la Cristina, més de 37.000 persones han fet seva la UOC i han pogut accedir a una formació personalitzada, assistida per un professorat de primer nivell, i a tots els recursos i serveis formatius que posem al teu abast. La UOC és així; una universitat capdavantera que s'adapta a tu, facilitant-te la formació i l'aprenentatge, via Internet, perquè no hakis de dependre d'horaris, dies o desplaçaments. T'animem a informar-te'n i a entrar a formar part de la universitat que t'ajuda a fer possible tot allò que et proposis. Benvinguts a la UOC.

Titulacions oficials

DIPLOMATURES

- Ciències Empresarials
- Turisme

LLICENCIATURES

- Dret
- Filologia Catalana
- Humanitats
- Psicologia

LLICENCIATURES 2n. CICLE

- Administració i Direcció d'Empreses
- Ciències del Treball
- Comunicació Audiovisual
- Documentació (gestió de la informació)
- Filologia Catalana
- Humanitats
- Investigació i Tècniques de Mercat (màrqueting)
- Psicopedagogia
- Publicitat i Relacions Públiques

LLICENCIATURES 2n. CICLE / MÀSTER

- Estudis de l'Àsia Oriental
- Estudis de Ciències Polítiques i de l'Administració

ENGINYERIES

- Enginyeria en Informàtica (2n. cicle)
- Enginyeria Tècnica en Informàtica de Gestió
- Enginyeria Tècnica en Informàtica de Sistemes
- Enginyeria Tècnica de Telecomunicació (especialitat en Telemàtica)
- Graduat en Multimèdia (títol propi)

MÀSTERS OFICIALS

- Màster oficial d'Educació i TIC (E-learning)
- Màster oficial de Programari lliure
- Màster oficial de Societat de la informació i el coneixement

ALTRES ESTUDIS

- @tenu universitari
- Curs d'accés a la UOC per a més grans de 25 anys
- Formació de Postgrau

Sol·licitud d'accés a www.uoc.edu
Inici període lectiu: febrer de 2007

Informa-te'n als centres i punts de suport de la UOC a
BARCELONA, L'HOSPITALET DE LLOBREGAT, LLEIDA, MANRESA,
REUS, SABADELL, SALT, SANT FELIU DE LLOBREGAT, TERRASSA,
TORTOSA, VIC, VILAFRANCA DEL PENEDÈS, CIUTADELLA,
EIVISSA, MANACOR, VALÈNCIA, MADRID I L'ALGUER,
al tel. 902 141 141 i al nostre web www.uoc.edu

www.uoc.edu

La universitat, a casa

10 anys de La Balanguera

Himne de Mallorca

Enguany se celebra el desè aniversari de la designació de "La Balanguera" com a himne oficial de Mallorca. La lletra és una adaptació del poema de Joan Alcover. Un himne que ens fa més grans com a poble. Molts d'anys.

La Balanguera misteriosa,
com una aranya d'art subtil,
buida que buida sa filosa,
de nostra vida treu el fil.
Com una parca bé cavil·la,
teixint la tela per demà.
La Balanguera fila, fila,
la Balanguera filarà.

Girant la ullada cap enrere
guaita les ombres de l'avior,
i de la nova primavera
sap on s'amaga la llavor.
Sap que la soca més s'enfila
com més endins pot arrelar.
La Balanguera fila, fila,
la Balanguera filarà.

De tradicions i d'esperances
tix la senyera per al jovent
com qui fa un vel de nuiances
amb cabelleres d'or i argent.
De la infantesa que s'enfila
de la vellúria que se'n va,
la Balanguera fila, fila,
la Balanguera filarà.

www.labalanguera.com